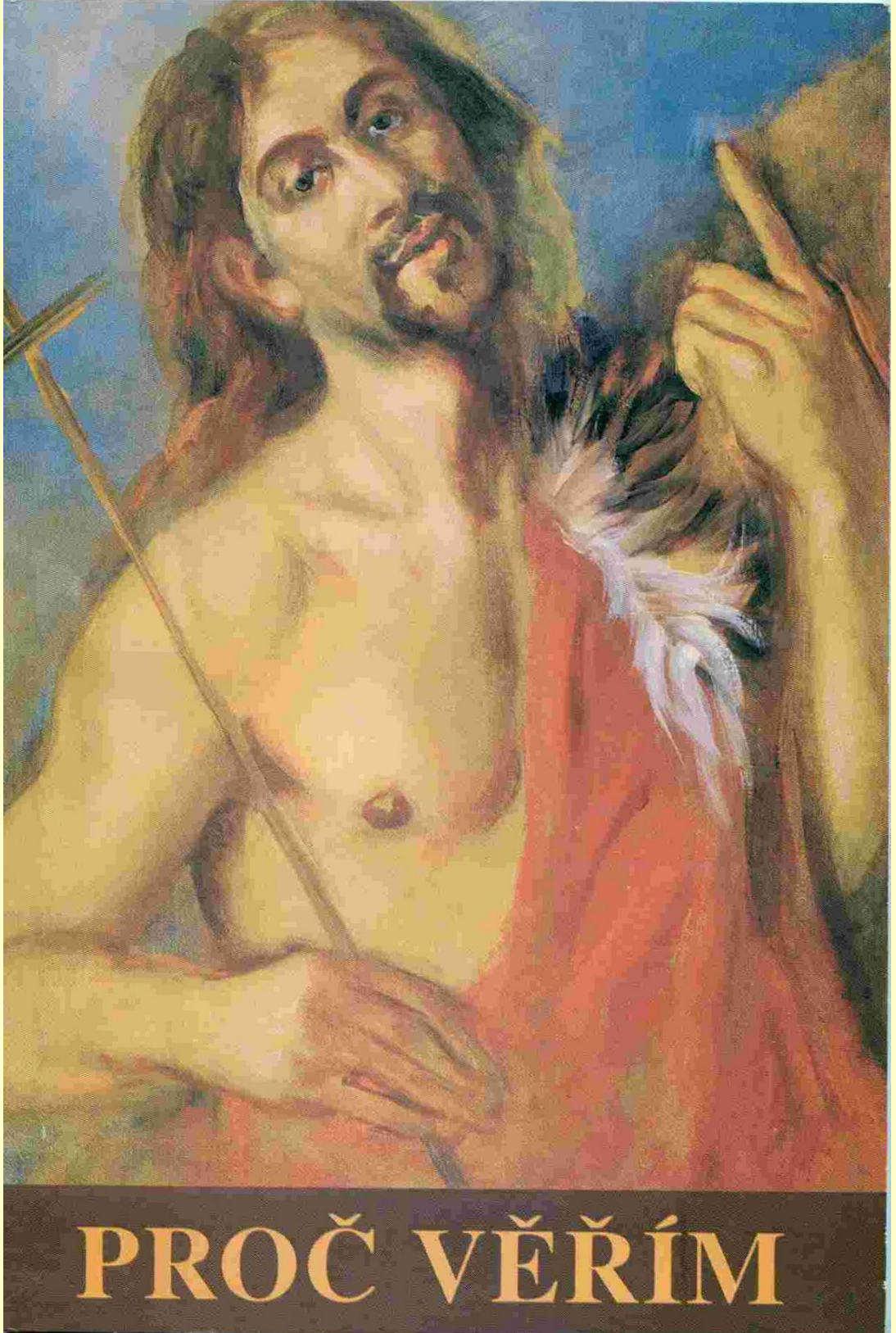

PROČ VĚŘÍM

Zpracováno podle sv.Tomáše Akvinského, *Collationes super Credo in Deum* (Neapol 1273)

P.Tomáš J.Bahounek OP

Vydává: "První sdružení přátel bl.Hyacinta M.Cormiera OP" v Brně jako sv.č.

Illustrations: Veronika K.Planerová III.OP, sv.Jan Křtitel, olej na plátně.

Proč věříš?

Víra je pro mne nezbytná. Bez ní bych se nemohl nazývat Božím dítětem a ani bych jím vůbec nemohl být.

Co z toho máš?

Předně je vírou moje duše zasnoubena Bohu podle slov proroka Ozeáše: "*Zasnoubím tě se sebou ve víře*" (Oz 2,20). Když má být člověk pokřtěn, je před vyznáním víry dotázán: "*Věříš v Boha?*" Křest je první svátost víry. Pán říká, že "*kdo uvěří a bude pokřtěn, bude spasen*" (Mk 16). Bez víry by křest byl k ničemu.

Bez víry není nikdo Bohu přijatelný. "*Bez víry je nemožné zalíbit se Bohu*" (Žd 11,6). Svatý Augustin říká, že všechno, co není z víry, je falešné. "*Kde není věčné a nezměnitelné poznání pravdy, falešná je statečnost i v ušlechtilé smrti*" (Řím 14,23).

Druhé dobro mi víra přináší tím, že je ve mně počat věčný život Boží. Věčný život není nic jiného než poznávání Boha. "*Toto je život věčný, aby poznávali Boha*" (Jan 17,3). Takové poznání Boha začíná vírou. Dovršeno je v životě budoucím. Tehdy budeme poznávat Boha jaký je. Proto píše apoštol národů, že "*víra je podstatou nadějných věcí*" (Žd 11,1). Každý může dosáhnout blaženosti, tedy pravého poznání Boha, jedině když ho napřed pozná ve víře. "*Blahoslavení, kteří neviděli, a přesto uvěřili*" (Jan 10,29).

Třetí dobro mi víra přináší tím, že řídí můj současný život. Má-li člověk dobře žít, potřebuje znát to, co je nezbytné k dobrému životu. Jestliže mu schází všechno nezbytné k dobrému životu dosažitelné studiem, nemůže k němu dospět ani po dlouhém čase. Avšak učení víry poskytuje všechno nezbytné k dobrému životu. Víra mne učí, že je jeden Bůh, který odměňuje dobro a trestá zlo. "*Můj spravedlivý z víry bude žít*" (Abk 2,4). Je jasné, že žádný z filozofů před Kristem nepodal ani celým svým dílem takové poznání o Bohu a o tom, co je nezbytné k věčnému životu, jaké po příchodu Krista zná každá stařenka díky učení víry, neboť "*plná je země poznáním Pána*" (Iz 11,9).

Čtvrté dobro mně víra dává tím, že totiž jedině vírou přemáhám pokušení a dosahuji dokonalosti. Svátí "*svou vírou dobývali království a dosáhli toho, co jim bylo zaslíbeno*" (Žd 11,33). Všechno pokušení pochází od ďábla nebo ze světa nebo z těla. Ďábel mne pokouší, abych neposlouchal Boha a odporoval mu. Jedině ve víře ho přemáhám. Vírou uznávám, že Bůh je Pánem všeho a proto poslouchá sám sebe. "*Váš protivník, ďábel obchází jako lev řvoucí a hledá koho by pohltit. Vzepřete se mu, zakotveni ve víře*" (1 Petr 5,8). Svět mne pokouší, takže buď podléhám vábení nebo se s odporem odvracím. Přemáhám to ale vírou. Víra mi umožňuje věřit v jiný život, lepší než je světský. Proto pohrdám výhodami tohoto světa a nebojím se neshánění. "*Toto je vítězství, které přemáhá svět, naše víra*" (1 Jan 5,4). Učení víry mi také odhaluje jiné větší zlo než zná svět, totiž peklo. Tělo se mne snaží svést k rozkoším současných okamžiků života. Ale víra mi ukazuje, že tím, na čem nepatříčně lpím, ztratím věčnou blaženost. "*Vždycky se štítem víry*" (Ef 6,16). Tak je jasné, že mám velkou potřebu víry.

Kdes nechal rozum? Copak to není hloupé věřit něčemu, co není vidět?

Tyhle námitky se týkají především nedokonalosti lidského rozumu.

Předně, kdyby mohl člověk dokonale poznávat sám od sebe všechno viditelné i neviditelné, tak by bylo hloupé věřit tomu, co nevidí. Jenže naše vezdejší poznání je tak chabé, že žádný filozof nemůže nikdy úplně objasnit přirozenost ani jedné jediné mouchy. Nedá se ani říci, že by nějaký filozof byl třicet let v ústraní, a přitom poznal přirozenost třeba včely. Jestliže je náš rozum tak slabý, copak není hloupé odmítat věřit v Boha? Jenom nakolik dovede člověk poznat všechno sám od sebe, natolik může odmítat věřit v Boha. A proto je psáno: "*Bůh je tak velký, že je nad naše poznání*" (Jb 36,26).

Za druhé si představme, že by nějaký učitel něco hlásal ve svém učení a nějaký prostřáček by tvrdil, že to není tak, jak učitel učí. V tom, co by sám neznal, by onen naivní prostřáček mnoho nevymyslel. Platí však, že rozum anděla přesahuje rozum nejlepšího filozofa víc, než rozum nejlepšího filozofa rozum prostřáčka. A proto hloupý je filozof, když odmítá věřit tomu, co andělé říkají a mnohem více, jestliže nechce věřit tomu, co říká Bůh. Proti tomu je řečeno, že *"ti bylo ukázáno víc, než na co stačí lidský rozum"* (Sír 3,23).

Za třetí lze říci, že kdyby chtěl člověk věřit jen tomu, co by mohl sám od sebe poznat, stěží by mohl žít v tomto světě. Jak by mohl někdo žít, kdyby ničemu nevěřil? Jak by třeba uvěřil, že jeho otec je skutečně jeho otcem? Proto je nezbytné, aby člověk věřil něčemu z toho, co nemůže úplně poznat sám od sebe. Nikdo však není tak věrohodný jako Bůh. Kdo nevěří výrokům víry, není moudrý, ale hloupý a pyšný, jak říká apoštol: *"Je pyšný, nic nezná"* (1 Tim 6,4). Proto také říká: *"Vím, komu jsem uvěřil, a jsem si jistý"* (2 Tim 1,12). *"Věřte těm, kdo se bojí Hospodina"* (Sír 11).

Za čtvrté Bůh schvaluje, že to, co učí víra, je pravé. Kdyby král poslal dopis se svou pečeti, nikdo by nemohl tvrdit, ten dopis je poslán bez královny vůle. Všechno, co svatí přijali z víry v Krista a nám předali, je označeno Boží pečeti. Pečeť, potvrzující takové dílo, jaké nemůže učinit žádný pouhý tvor, to jsou zázraky, kterými Kristus potvrdil výroky apoštolů a svatých.

Zázrak? Ale kdopak viděl učinit zázrak?

Je známo, že celý svět uctívá idoly a křesťanská víra je pronásledována. O tom svědčí pohané i dějiny. A přece se mnozí obracejí ke Kristu - moudří, vznešení, bohatí, mocní i velicí, a to díky prostému kázání hrstky málo chudých hlasatelů Krista. Buď se to děje zázračně, nebo nikoli. Pokud se to děje zázračně, hned máš důkaz. Jestliže ne, říkám, že nemůže být větší zázrak, než to, že je celý svět bez zázraků obrácen k Bohu. Nehledám tedy žádný další zázrak. Tak nemá nikdo pochybovat o víře, ale věřit, že to, co se věří, je větší než to, co je vidět. Oči mohou člověka klamat, ale poznání Boha nás neklame nikdy.

Ale když už věřit, tak proč se omezuješ jenom na jednoho Boha?

Mezi vším, čemu je třeba věřit, je především to, že je jeden Bůh. Ale uvažuj, co zde označuje jméno Bůh. Určitě je to vládce, který předvídá všechny věci. Předvídá a řídí všechny věci tohoto světa. Kdo věří, že se všechno děje náhodou, nevěří, že Bůh je. Neznám však nikoho tak hloupého, že by nevěřil, že věci v přírodě jsou řízeny, předvídány a uspořádány a časem dospívají k nějakému řádu a cíli. Pozorujeme, že Slunce, Měsíc, hvězdy a všechny jiné přírodní věci sledují určený běh, takže není možné, aby to bylo náhodou. Jestliže by někde vyskytl někdo, kdo nevěří, že Bůh je, byl by hloupý. *"Rekl hlupák v srdci svém: Není Boha"* (Ž 13,1). Někdo by však mohl věřit, že Bůh řídí a uspořádává přírodní věci, a přece nevěří, že Bůh předvídá lidské skutky. Odmítá věřit, že lidské skutky jsou řízeny Bohem. Rozumný člověk vidí, že na tomto světě jsou dobří ponižováni a zlí prospívají. Tak se mu zdá Boží prozřetelnost odklánět od lidí. Zosobňuje výrok o Bohu, že *"se prochází kolem středu nebes, ani nás nevidí"* (Jb 22 14). To je čiré bláznovství. Stává se, že jestliže někdo neznalý léku, vidí lékaře podávajícího jednomu nemocnému vodu, jinému víno, podle toho, co určuje lékařská věda, byl by náchylný věřit, že tak činí náhodně, protože se nevyzná v lékařství, které dělá ze správné příčiny, že někomu dává víno a jinému vodu. Obdobně je tomu u Boha. Bůh ze spravedlivé příčiny a svou prozřetelností rozděljuje to, co je lidem potřebné. Tak některé dobré ponižuje a jiné zlé povyšuje. Kdo věří, že se to děje náhodou, uvažuje z neznalosti, protože to nepoznal, neboť nezná umění a příčinu Božího řízení. *"Kéž by ti ukázal skryté moudrosti a proč bývá hojný trest jeho!"* (Jb 11,6) Proto je více hodno víry, že Bůh vládne a řídí nejen věci přírodní, ale také lidské skutky. *"Říkají: Hospodin nevidí, Bůh Jákobův to nepostřehne. Přijdete na to, vy tupci z lidu, hlupáci, pochopíte to někdy? Neslyší*

snad ten, jenž učinil ucho? Nedívá se snad ten, jenž utvořil oko? Hospodin zná smýšlení lidí" (Ž 93,7). Vidí tedy všechno, i smýšlení i skrytou vůli. Proto je lidem obzvláště uloženo konat dobro, neboť všechno, co rozmýšlí a činí, je Božím zraku odkryto. "*Všechno je odhaleno a odkryto očím jeho*" (Žd 14,13).

Když je jen jeden Bůh, odkud se vzala víra ve více bohů?

Je hodno víry, že tento Bůh, který všechno spravuje a řídí, je takový jenom jediný. Kdo uznává, že ono uspořádání lidských věcí je dobré, vidí, že množství je uspořádáno a řízeno jedním.

Mnoho pánů působí časté neshody mezi poddanými. Když je někde Boží řízení upřednostněno nad řízením lidským, ukazuje se, že svět řídí nikoli více bohů, nýbrž jen jeden Bůh. Jsou však čtyři okolnosti, které zavádějí lidi k přesvědčení o mnohobožství.

První okolnost spočívá ve slabosti lidského rozumu. Lidé slabého rozumu nemohou překročit tělesnost. Proto nevěří, že je něco, přesahující známá přírodní tělesa. Vybírají si vynikající a velkolepější z těchto těles a podle nich uspořádávají svět. Přidělují a prisuzují jim božskou úctu. Obzvláště jsou to tělesa nebeská, totiž Slunce, Měsíc a hvězdy. Jako se to stává tomu, kdo jde ke královskému dvoru, aby viděl krále, a věří, že kdokoliv je dobře oblečen nebo se postaví do cesty, je král. O takových je řečeno: "*Slunce, Měsíc nebo hvězdný kruh považovali za bohy řídící celý svět*" (Mdr 13,2). "*Pozvedněte své oči k nebi, pohleďte dolů na zem. Nebesa se rozplynou jako dým a země zvětší jako roucho, rovněž tak její obyvatelé pomřou. Ale má spása bude tu věčně, má spravedlnost neztroskotá*" (Iz 51,6).

Druhá okolnost spočívá v přílišné náchylnosti lidí k podřizování se. Jiní lidé zase chtějí, aby jim ostatní pochlebovali a vládcům se zdá chybět bohopocta a poslušnost ze strany podaných. Někde někoho i po smrti provolají bohem, jiné však nazývají bohem ještě za života. "*Ví všechno pokolení, že Nabuchodonozor je bohem země a mimo něj jiného není*" (Judit 5,29).

Třetí okolnost tkví povrchní náchylnosti k dětem a příbuzným. Z přílišné lásky, kterou chovají ke svým dětem a příbuzným, staví sochy po jejich smrti. Těm sochám pak prokazují božskou úctu. O nich je řečeno: "*Neboť lidé, buď vášní, nebo obsluhující krále, nezdělitelné jméno dali kamenům a dřevu*" (Mdr 14,21).

Čtvrtou okolností je d'ábelova zloba. Od počátku se d'ábel chtěl vyrovnat Bohu, jak sám řekl: "*Posadím se na severu, vystoupím na nebesa a budu podoben nejvyššímu*" (Iz 14,13). Tuto vůli d'ábel nikdy nezmění. Proto dává najevo všechno své konání, aby se mu lidé klaněli a přinášeli mu oběti, ne že by měl zálibu v tom, co je mu obětováno, ale byl by potěšen tím, kdyby se mu prokazovala pocta jako Bohu. Říká i Kristu: "*Toto vše ti dám, jestliže padneš a budeš se mi klanět*" (Mt4,9). Proto také používá modly a chce být uctíván jako bůh. Apoštol národů píše, že "*co pohané obětují, d'ábelovi obětují a ne Bohu*" (1Kor10,20).

Je to strašné, že se dodnes vyskytují lidé, kteří podléhají všem těmto čtyřem vlivům. I když ne výslovně, ani srdcem, přesto se chovají jako věřící v mnoho bohů. Třeba ti, kdo věří, že nebeská tělesa mohou působit na lidskou vůli a ve svém díle přijímají s jistotou časnost, ti tvůrci horoskopů pokládají nebeská tělesa za bohy a různé panstva. "*Znamení nebeských se nebojte, těch se bojí pohané, to, čím se řídí, je marné*" (Jer 10,2). Také ti, kdo poslouchají více světské vládcy než Boha nebo ti, kterým nic neschází, činí sobě bohy. Avšak "*Bohu je třeba poslouchat více než lidem*" (Sk 5,29). Také ti, kteří milují děti nebo příbuzné více než Boha, nadřazují je Bohu. Nebo ti, kdo milují více pokrm než Boha, protože "*jejich bohem je břicho*" (Flp 3,19). Také ti, kteří se zastávají kouzelnictví a čarování, věří, že d'ábelové jsou bohy. Myslí si, že mohou žádat od d'áblů to, co může dát jen Bůh, totiž odhalení všelikých věcí skrytých a budoucí pravdu. Je tedy především dlužno věřit, že je pouze jeden takový Bůh.

Jakto, že Bůh je Stvořitelem všeho?

Copak by to mohl všechno stihnout?

Bůh je náš Otec a je Stvořitelem všeho viditelného i neviditelného tvorstva. Dokáže to díky své všemohoucnosti. Především tedy věřím, že je pouze jediný Bůh, a dále, že tento Bůh je Stvořitel a uskutečnitel nebe i země, všeho viditelného i neviditelného. Tak vyrůstá ve vyznání víry jedno z druhého, aby bylo i nevědomým dáno najevo, že všechno je Bohem stvořeno a učiněno. Když někdo vstoupí do domu, ucítí teplo, a jde-li dál, cítí větší teplo a tak dále. Věří, že oheň je uvnitř, přestože tento oheň nevidí. Tak se dívám na věci tohoto světa. Pak shledávám všechny věci podle jejich řádu krásné a vznešené. Čím více se blíží Bohu, tím krásnější a vznešenější je nalézám. Vesmírná tělesa jsou krásnější a vznešenější než pozemská. Proto je hodno víry, že jsou všechny od jednoho Boha. Bůh dává své bytí i vznešenost prostým věcem. *"Vskutku nicotní jsou od přírody všichni lidé, kterým nebylo dáno znát Boha. Ze všeho dobrého, co mají před očima, nedokázali poznat toho, který je, a z pohledu na dílo nerozpoznali tvůrce. Z velikosti a krásy stvoření může být srovnáním poznán původce jeho bytí"* (Mdr 13,1). Tak musíme říci, že všechno, co na světě je, pochází od Boha.

Když je Bůh neviditelný, tak možná že stvořil neviditelné věci, ale co ty viditelné? Nestvořil je stvořil někdo jiný? Nebyl to snad ďábel?

To znám. Odedávna se vyskytovali lidé, kteří bloudili v učení víry ohledně stvoření. Především to byl blud Manichejských. Tvrdili, že všechno viditelné je stvořeno ďáblem. Přiznávali Bohu stvoření pouze neviditelných věcí.

Jakto, že Manichejští bloudili? Kde je příčina?

Ztotožňovali sice Boha s nejvyšším dobrem, jako je pravda, že všechno, co je dobrého, je dobré. Jenže nedovedli rozlišovat, co je zlé a co dobré. Mysleli, že všechno, co se podobá zlému, je prostě zlé, jako oheň, který spaluje, nazývají jednoduše zlý, i vodu, která zaplavuje, a tak smýšlejí také o jiných věcech. Nic z tohoto poznávaného jim není dost dobré, nýbrž je podobně zlé a nedokonalé. Říkají, že všechno viditelné není učiněno od dobrého Boha, ale od zlého.

Co na to říct?

Povím ti příklad. Kdyby někdo vstoupil do dílny a našel nástroje, na které by narazil a ony by mu ublížily, tedy kvůli tomu, že ho ty nástroje zasáhly, označil by celou dílnu za špatnou.

To by byl blázen!

Zrovna tak je hloupé říkat, že toto stvoření je zlé kvůli tomu, že někomu škodí. Co jednomu škodí, jinému prospívá. Toto je však velký blud proti učení víry. Kvůli tomu se tedy říká ve Vyznání víry: *"Všeho viditelného i neviditelného, neboť "na počátku stvořil Bůh nebe a zemi" (Gn 1,1). "Všechno skrze něj učiněno jest" (Jan 1,3).*

A co když je svět věčný? Jak ho Bůh mohl stvořit?

Tento je blud ohledně trvání světa od věčnosti zase není nic nového po Sluncem. Setkal se

s ním už svatý Petr. Ohledně toho píše: "Od té doby, co zesnuli otcové, všechno zůstává tak, jak to bylo od počátku stvoření" (2Petr3,4). K takovému bloudění svádí některé lidi to, že nedovedou rozvažovat o počátku světa. Proto se jim stává to, co by se přihodilo chlapci, který kdyby byl hned po narození přenesen na ostrov, a nikdy neviděl těhotnou ženu ani chlapce rodit. A najednou by se až v dospělosti dozvěděl, jak je počat člověk, nošen v lůně a rodí se, takže by tomu nevěřil. Zdálo by se mu nemožné, že by člověk mohl být v lůně matky. Tak tito bloudkové, sledující současný svět, nevěří, že začal. To je také proti učení víry. Proto se kvůli tomuto bludu říká ve Vyznání: "Stvořitel nebe a země." Přece když byly učiněny, tak je jasné, že nebyly vždy. Proto uvádí Písmo svaté: "Řekl a jsou stvořena" (Ž 148,5).

Co když Bůh místo stvoření všeho všechno jenom vytvořil z něčeho, co už tady bylo dávno předtím?

K takovému bludu, že Bůh vytvořil svět z hotové látky, jsou sváděni ti, kdo chtějí měřit Boží moc podle lidských možností. Člověk nemůže učinit nic než z hotové látky. Proto si domýšlejí, že stejným způsobem tvoří také Bůh. Říkají, že při tvoření věcí měl látku hotovou. Pravda je jiná. Člověk nemůže učinit nic bez předem dané látky proto, že je tvůrcem částečným. Nemůže učinit nic jiného, než jen určitý tvar v předem dané látce. Jenže tito bloudkové se domýšlejí, že sama schopnost tvořit je předurčena k vytváření pouhého tvaru. Proto vlastní schopnost může být příčinou jen vytváření tvaru. Jenže je Bůh je všeobecná příčina všech věcí. Bůh tvoří jak tvar, tak látku. Z ničeho tvoří všechno. Proto kvůli tomuto bludu vyznáváme: "Stvořitel nebe a země." Tím se stvoření odlišuje od tvoření. Stvoření znamená z ničeho učinit něco, kdežto pouhé tvoření znamená učinit něco z něčeho. Když Bůh učinil vše z ničeho, protoi věřím, že by také mohl obnovit vše, co by bylo zničeno. Proto může slepému dát zrak, mrtvého křísit a konat jiné zázračné věci. "Kdykoliv bys chtěl užít své moci, je ti po ruce" (Mdr 12,18).

Co ti to konkrétně přináší, když vyznáváš, že Bůh je Stvořitelem všeho?

Předně poznání Boží vznešenosti. Stvořitel je povznesen nad stvoření. Když je Bůh Stvořitelem všech věcí, tak je mi jasné, že je nad ně povznesen. "Jestliže uneseni jejich krásou je pokládali za bohy, tím spíše měli poznat, oč lepší je jejich Pán... Jestliže žasli nad jejich mocí a působením, měli z nich pochopit, oč mocnější je ten, kdo je uspořádal" (Mdr 13,3). Kdokoliv, kdo může rozmýšlet nebo poznávat, je menší než Bůh. "Hle, Bůh je vyvýšen nad naše poznání" (Jb 36,26).

Za druhé mě Bůh vede k milosrdným skutkům. Bůh je Stvořitelem všech věcí. Proto je jisté, že cokoliv přijímáme a máme, pochází od Boha. Svatý Pavel říká: "Máš něco, co bys nebyl dostal?" (1Kor4,7) "Hospodinova je země se vším, co je na ní, svět i ti, kdo v něm sídlí" (Ž 23,1). Proto musím na vše odpovídat milosrdnými skutky. "Co vrátím Pánu za všechno, co mi dává?" (Ž 115,3)

Za třetí mi vyznání víry pomáhá snášet obtíže. Třebaže je všechno stvoření od Boha a třebaže je tím podle své přirozenosti dobré, přesto nám v něčem přináší těžkosti a trestá. Proto musíme věřit, že i to je od Boha. Ne sice vina, neboť žádné zlo není od Boha, ale jen to, co je řízeno k dobru. Proto jsou-li jsou všechny tresty, které člověk snáší, od Boha, potom je nutno je trpělivě snášet. Tresty očišťují hříchy, ponižují viníky, vyzývají dobré k milování Boha. "Jestliže přijímáme z rukou Pána dobré, proč bychom nepřijímali i zlé?" (Job 11,10)

Za čtvrté mě to vede ke správnému používání stvořených věcí. Stvoření máme užívat k

tomu, k čemu bylo stvořeno. Věci jsou stvořeny ke dvojímu. Předně ke slávě Boží. Pán učinil všechno sám ze sebe, to jest ke své slávě. "*Hospodin učinil vše ke svému cíli*" (Přísl 16,4). Za druhé k našemu užitku: "*Které učinil Hospodin, tvůj Bůh, k službě všem národům*" (Nu 4,19). Mám tedy užívat věci ke slávě Boží, abych se zalíbil Bohu a k svému užitku, tak, abych tímto užíváním neupadl do hříchu. "*Tvé je všechno a co z tvých rukou přijímáme, obětujeme tobě*" (1 Par 21,1-4). Cokoliv tedy mám, vědění, moudrost nebo krásu, celé to mám zužitkovat a užívat ke slávě Boží.

Za páté jsem veden k poznání důstojnosti člověka. Bůh učinil všechno pro člověka. Žalmista zpívá: "*Všchno kladeš pod nohy jeho*" (Ž 8,8). Člověk, stvořený k podobě Boží, je největší mezi vším stvořením hned po andělech. Proto je psáno: "*Učiňme člověka k obrazu a podobě naší*" (Gn 1,26). Toto jistě neříká o nebi ani o hvězdách, ale o člověku, ne však tolik s ohledem na jeho tělo, ale na duši. Lidská duše má svobodnou vůli. Tím se člověk podobá Bohu víc než jiná stvoření. Musím tedy uznávat člověka jako nejdůstojnějšího ze všeho tvorstva hned po andělech a žádným způsobem nesnižovat lidskou důstojnost kvůli hříchu a nezřízené touze po věcech tělesných, které jsou nám bezcenné, kdyby nám nesloužily. Musím mít současně na paměti, že nás Bůh stvořil. Bůh stvořil člověka, aby vládl všemu, co je na zemi a aby byl podán Bohu. Má tedy panovat a vládnout věcem, avšak Bohu má být poddán, poslouchat ho a sloužit mu, aby tím dosáhl všeho Božím, co nám připravil.

Proč věříš, že Ježíš Kristus je pravý Syn Boží?

Jako křesťan věřím v jednoho Boha, Stvořitele nebe a všeho, ale nestačí mi to. Potřebuji ještě věřit, že Bůh je Otec, který má opravdového Syna, a to je Kristus. Toto není žádná bajka, ale jistota dokázaná Slovem Božím. Svatý Petr říká: "*Nedali jsme se vést smyšlenými bájemi, ale zvěstovali jsme vám slavný příchod našeho Pána, Ježíše Krista jako očití svědkové jeho velebnosti. On přijal od Boha Otce čest i slávu, když k němu ze svrchované slávy zazněl hlas: Toto je můj milovaný Syn, v něm jsem našel zalíbení. A tento hlas, který vyšel z nebe, jsme my slyšeli, když jsme s ním byli na svaté hoře*" (2 Petr 1,16). Sám Ježíš Kristus nazývá Boha svým Otcem a sebe Synem Božím. Proto církevní otcové právem přidali mezi články víry, že Kristus je Syn Boží výrok: "*I v Ježíše Krista, Syna jeho*", totiž Boha. Proto tomu věřím.

Není to náhodou tak, že Kristus byl dobrý člověk, který plnil Boží vůli, a za to si zasloužil označení Boží Syn?

Nejsi první, člověče, kdo tohle tvrdí. Už pobloudilý Photinus říkal, že Kristus je Syn Boží jenom jako dobrý člověk, který si příkladným životem zasloužil být nazýván Božím Synem, neboť byl pak přijat za vlastního z Boží vůle. Takže Kristus, který dobře žil a plnil Boží vůli, si prý zasloužil být nazýván Boží Syn. Photinus si myslel, že Kristus nebyl před svatou Pannou, ale začal existovat až po početí.

A není to tak?

Není. Photinus se mýlí ve dvojím. Předně v tom, že ho nenazývá pravým Božím Synem podle přirozenosti, za druhé, když říká, že celým svým bytím byl Kristus až po početí. Avšak učení víry vyznává, že je Synem Božím přirozeností a že je od věčnosti.

Proti Photinovi se opírám o zjevenou autoritu Písma svatého. Proti prvnímu je psáno, že je nejen Synem, ale také jednorozeným. "*Jednorozený Syn, který je v náruči Otcově, nám o něm řekl*" (Jan 1,18). Proti druhému se uvádí: "*Dříve než Abraham byl, já jsem*" (Jan 8,58). Je zřejmé, že Abraham byl před Pannou Marií. Proto svatí otcové přiřazují k vyznání proti prvnímu: "*Syn Boží jednorozený*" a proti druhému "*A z Otce narozeného přede všemi věky.*"

Jiný bloudek, Sabellius zase správně říkal, že Kristus byl před Pannou Marií, avšak tvrdil, že není jiná osoba Otcova a jiná Synova, ale sám Otec že prý je vtělen a proto je Osoba Otce totožná s Osobou Syna. To je blud, který odporuje Nejsvětější Trojici Osob. Proti tomu mluví autorita Písma svatého: "*Nejsem sám, ale já a ten, který mě poslal, Otec*" (Jan 8,16). Proto je k vyznání Otce přidáno: "*Bůh z Boha, světlo ze světla*", to jest Bůh Syn z Boha Otce. Musíme věřit, že Syn, který je světlem je ze světla Otce.

Další bloudek, Arius připouštěl, že Kristus byl před Pannou Marií a že Osoba Otce nebeského se liší od Osoby Syna Božího. Přesto nesprávně prisuzoval Kristu tři věci. **Předně**, že Kristus byl stvořen. **Za druhé**, že nebyl od věčnosti, ale v čase byl Bohem stvořen jako nejušlechtlejší ze stvoření. **Za třetí**, že Syn Boží nebyl stejné podstaty s Bohem Otcem, takže nebyl pravým Bohem. To odporuje autoritě Písma svatého. Je řečeno: "*Já a Otec jedno jsme*" (Jan 10,30), totiž v podstatě a proto jako Otec je věčně, tak je věčně i Syn, a jako Otec je pravý Bůh, tak je i Syn pravý Bůh.

Kvůli Ariovu tvrzení, že Kristus byl stvořen, církevní otcové vkládají do vyznání víry: "*pravý Bůh z pravého Boha*". Kvůli dalšímu Ariovu tvrzení, že Kristus nebyl od věčnosti, ale v čase, se tedy ve vyznání víry říká: "*Zrozený, ne stvořený*". Kvůli Ariovu výroku, že Syn Boží není stejné podstaty s Otcem, je přidáno do vyznání víry "*Stejně podstaty s Otcem*". Je jasné, že musíme věřit, že Kristus je jednorozený Boží a opravdový Boží Syn, že byl vždy s Otcem a že je jiná osoba Syna, jiná Otce, ale že je stejné podstaty s Otcem. Zde tomu věříme vírou, ale v životě věčném to budeme poznávat dokonalým viděním. To, co zde vyznáváme, říkáme k našemu povzbuzení.

Jak se liší Boží plození od plození tvorů?

Plození Boží je jiné než plození tvorů. K Božímu plození se můžeme přiblížit přes takové plození, které se ve stvořeném více přibližuje k Boží podobě. Nic není Bohu tak podobné, jako lidská duše. V duši je způsob plození takový, že člověk poznává svou duši cokoliv, co je zde poznáno počtím, totiž rozumem, který povstává stejným způsobem. Početí z duše jako z otce se nazývá slovem rozumu nebo člověka. Duše tedy poznáním plodí své slovo. Tak i Syn Boží je Boží Slovo, ne jako slovo pronesené zvenčí, které pomíjí, ale jako slovo počaté vnitřně. Proto samotné Boží Slovo je jedné podstaty s Bohem a rovné Bohu. Svatý Jan vyvrací trojí blud ohledně Božího Slova.

Předně blud, kterého se dopouštěl Photinos, když říkal, že "*na počátku bylo slovo.*"

Za druhé blud, jehož se dopouštěl Sabelius, když tvrdil: "*A Slovo bylo u Boha.*"

Za třetí blud, k němuž se uchýloval Arius, když říkal: "*A Bůh byl Slovo.*"

Slovo je však jiné u lidí a jiné u Boha. U nás je slovo závislé na něčem jiném, kdežto u Boha je Slovo totožné se samotným Bohem. V Bohu je Slovo totožné s tím, co je Boží bytostí. Nikdo nemůže říkat, že by Bůh neměl Slovo jako samotný Bůh, protože by to byla pošestilost. Jako byl vždy Bůh, tak bylo vždy i jeho Slovo. Jako mistr tvoří všechno tvarem, který rozmyslel ve svém nitru, a to je jeho slovo. Tak i Bůh tvoří všechno svým Slovem, jako svou vlastností. "*Skrze něj je všechno učiněno*" (Jan 1,3).

Co z toho máš, když věříš, že Ježíš Kristus je Syn Boží?

Syn Boží je Boží Slovo. Když svobodně naslouchám Božímu Slovu, je to znamení, že miluji Boha, takže se mi dostává lásky.

Dále se mi dostává víry v Boží Slovo, protože právě proto přebývá Boží Slovo mezi námi, Kristus, který je Slovem Božím. "*Aby Kristus skrze víru přebýval ve vašich srdcích*" (Ef 3,17). "*Boží Slovo ve vás nezůstává*" (Jan 5,38).

Za třetí rozjímám o Božím Slově, přebývajícím mezi námi. Nestačí mu jen věřit, jinak by víra nerostla. Takovéto rozjímání posiluje proti hříchu. "*Tvou řeč uchovávám v srdci, nechci*

proti tobě hřešit" (Ž 118,1). Je psáno o muži spravedlivém: "Nad jeho zákonem bude rozjímat ve dne v noci" (Ž 1,2). Také o svaté Panně je psáno, že "uchovávala to vše ve svém srdci" (Lk 1,51).

Za čtvrté je vhodné, abych jako člověk přijímal Boží slovo různými způsoby: připomínáním, kázáním a povzbuzováním. Apoštol národů píše: "Z vašich úst ať nevyjde ani jedno špatné slovo, ale vždy jen dobré" (Ef 4,29), a také: "Nechť ve vás přebývá slovo Kristovo v celém svém bohatství, se vši moudrostí se navzájem učte a napomínejte!" (Kolos 3,16) Také uvádí: "Hlásej slovo Boží, ať přijdeš vhod či nevhod, usvědčuj, domlouvej, napomínej v trpělivém vyučování" (1 Tim 4,2).

Za páté poslouchám Boží Slovo odevzdaně, protože mě apoštol Jakub vyzývá: "Podle slova také jedněte, nebuďte jen posluchači, to byste klamali sami sebe" (Jk 1,22). Tyto plody dané víry přinesla svou službou Panna Maria, když zrodila Boží Slovo skrze sebe. Předně slyšela: "Duch svatý sestoupí na tebe" (Lk 2,35), za druhé souhlasila skrze víru: "Jsem služebnice Pána" (Lk 2,38). Za třetí je uchovávala a nesla v nitru. Za čtvrté je porodila a chovala, konečně je také živila a kojila. Proto Církev svatá zpívá: "Jeho krále andělů sama Panna kojila nadrem z celých nebes."

Když věříš v Ježíše jako Syna Božího, tak musíš věřit v jeho vtělení, ne?

Věřím.

Věříš-li že byl počat z Ducha svatého, pak musíš věřit i tomu, že se narodil z Panny, ne? Jak to vysvětlíš?

Vtělení Slova je objasněno podobenstvím. Jsem křesťan. Proto věřím nejen v Syna Božího, ale také v jeho vtělení. Proto také apoštol Jan po stručném a jadrném úvodu hlásá hlásá nám jeho vtělení: "A Slovo se stalo tělem" (Jan 1,14). Předkládá nám dva příklady.

Je jasné, že se Syn Boží jako Boží Slovo nejvíce podobá slovu v lidském nitru počatému, nerozšířenému. Nikdo nezná slovo, dokud je v nitru člověka (nejen to, které počal), ale poprvé je poznáno až tehdy, když je proneseno. Dokud bylo Slovo Boží v nitru Otce, bylo poznáváno jen samotným Otcem. Vtělením bylo poprvé ukázáno a poznáno ostatními: "Tak se ukázala i moudrost na zemi a setkala se s námi" (Bar 3,38).

Druhý příklad je, že pronesené slovo musí být poznáno slyšením, přesto není viděno ani vnímáno, ale když je písemně zaznamenáno, tehdy je viděno i vnímáno. Tak i Slovo Boží bylo zviditelněno a učiněno vnímatelným, když bylo v našem těle, jako písmo. A jako listinou, na které je napsáno královské slovo, je vyjádřeno slovo krále, tak i člověk, který je spojen se Slovem Božím v jednu podstatu, je nazván Synem Božím: "Vezmi si svou tabulku a napiš na ni běžným způsobem" (Iz 8,1), a proto říkají svatí apoštolové: "Který je počat z Ducha Svatého narodil se z Marie Panny".

A co když Kristus přišel na svět spasit hlavně padlé anděly?

Taková odchylka ohledně učení o vtělení je bludná. Proto církevní otcové na sněmu Nicejském doplnili dosavadní vyznání víry, aby tím byly odstraněny všechny tyto bludy.

Tak Origenes tvrdil, že se Kristus narodil a přišel na svět, aby spasil také d'ábly. Domníval se, že by měli být všichni d'áblové na konci světa spaseni. To odporuje Písmu svatému, kde se říká: "Jděte ode mne, prokletí, do věčného ohně, připraveného d'áblu a jeho andělům" (Mt 25,41). A kvůli tomuto bludu bylo do vyznání víry přidáno: "Který pro nás lidi (nikoli pro

d'ábly) a pro naši spásu." V tom se více ukazuje Boží láska k nám.

Co když se Kristus narodil ze svaté Panny, ale jen jako pouhý člověk, který si dobrým plněním Boží vůle zasloužil být označení Boží Syn?

To je blud starý jako Photinus. Ten sice správně tvrdí, že Kristus byl narozen ze svaté Panny, ale dodával, že byl pouze člověkem, který si dobrým žitím a konáním Boží vůle, zasloužil být Synem Božím, jako i jiní svatí. Proti tomu je řečeno: "*Sestoupil jsem z nebe, ne, abych činil vůli svou, ale abych činil vůli toho, který mě poslal*" (Jan 6,38). Je jasné, že by nesestoupil, kdyby tam nebyl. Kdyby byl pouhým člověkem, nebyl by na nebesích. Proto bylo kvůli tomuto bludu přidáno: "*Sestoupil z nebe*".

Třeba se pravý Syn Boží narodil na světě, ale přijal lidské tělo jenom zdánlivě. Copak to není možné?

Tento blud je starý jako Mani, který sice správně říkal, že Syn Boží byl věčný a sestoupil z nebe, ale popíral, že by měl pravé tělo, nýbrž zdánlivé. To je blud, neboť nesestoupil učitel pravdy, který by měl něco falešného. Proto tělo, které měl, ukázal jako pravé: "*Dotkněte se mne a přesvědčte se, duch přece nemá maso a kosti, jako to vidíte na mne*" (Lk 24,39). Kvůli tomuto bludu bylo do vyznání víry přidáno: "*A vtělil se*".

Jenže co když se Kristus narodil ze svaté Panny, ale přirozeným spojením mužského a ženského semene, ne?

Zase nic nového pod sluncem. Víš, človíčku, už Ebion, který byl židovského původu, správně říkal, že se Kristus narodil ze svaté Panny, ale chybně dodával, že smíšením mužského a ženského sémě. To je blud, protože anděl řekl: "*Co v ní bylo počato, je z Ducha svatého*" (Mt 1,20). Proto církevní otcové kvůli tomuto bludu dodávají: "*Z Ducha svatého*".

I když připouštím, že byl Kristus počat z Ducha svatého, copak není možné, aby mu Duch dal pouze nebeské tělo, které vložil do svaté Panny?

Tohle už kdysi namítal Valentinus. Třebaže vyznával, že Kristus byl počat z Ducha svatého, přesto bludně tvrdil, že Duch svatý přinesl pouze nebeské tělo a vložil je do svaté Panny a toto že bylo tělem Kristovým. Proto není svatá Panna učiněna nikým jiným, než jen jeho místem, říká, že toto tělo přišlo skrze svatou Pannu jako skrze přívod. To je blud, neboť anděl jí řekl: "*Neboť co se z tebe narodí Svatého, bude zváno Syn Boží*" (Lk 1,35) a apoštol Pavel píše: "*Když se naplnil čas, poslal Bůh svého Syna narozeného z ženy*" (Ga 4,4). Proto církevní

otcové přidávají "*Narozen z Marie Panny.*"

Kristus je tedy Boží Slovo, narozené z Panny Marie, ale co když postrádá vlastní lidskou duši, kterou u něho zastupuje samo božství?

Takhle to tvrdili už Arius i Apolinarius. Správně sice uznávali, že Kristus je Slovem Božím a narozeným z Marie Panny, ale popírali, že má duši, a tvrdili, že místo duše bylo zastoupeno božstvím. To odporuje Písmu svatému. Kristus řekl: "*Nyní je má duše sevřena úzkostí*". A také řekl: "*Smutná je duše má až k smrti*" (Mt 26,38). Proto církevní otcové kvůli tomuto bludu přidávají: "*A stal se člověkem*". Člověk sestává z duše a těla. Proto měl Kristus opravdu všechno, co může člověk mít, kromě hříchu. Doplněním "*stal se člověkem*" do vyznání víry odstranili církevní otcové výše uvedené bludy. Hlavně také blud Eutycha, který říkal, že Kristus byl učiněn smíšením. Tvrdil, že z přirozenosti božské a lidské byla učiněna jedna přirozenost Kristova, takže nebyl ani pravý Bůh ani pravý člověk. To je blud, protože by nebyl člověkem, Také kvůli tomu bylo doplněno "*a stal se člověkem*".

Není snad Syn Boží totožný s člověkem pouze tím, že v člověku přebývá?

Tímto doplněním Vyznání víry je překonán blud Nestoria, který říká, že Syn Boží byl totožný s člověkem pouze skrze přebývání. To je blud, neboť jinak by nebyl člověkem, ale jen v člověku. To, že byl člověkem, potvrzuje apoštol národů: "*Stal se jedním z lidí*" (Flp 2,7), stejně jako svatý Jan: "*Já jsem vám mluvil pravdu, kterou jsem slyšel od Boha*" (Jan 8,40).

Co z toho konkrétně máš, když vyznáváš Boží Vtělení?

Znamení plody. Předně se tím upevňuje moje víra. Jestliže by kdokoliv hlásal cokoliv ohledně různých končin světa a sám by tam nebyl, nebylo by mu uvěřeno tak, jako kdyby tam byl. Dříve než přišel Kristus na svět říkali patriarchové, proroci i Jan Křtitel všelicos o Bohu, ale přesto jim lidé nevěřili tak, jako Kristu, který byl s Bohem, dokonce totožný s Bohem. Tím se velice upevňuje moje víra předaná mi tímto Kristem: "*Boha nikdy nikdo neviděl, jednorozený Syn, který je v náručí Otcově, nám o něm řekl*" (Jan 1,18). A tak se stalo, že jsou mi zjevena mnohá tajemství víry, která byla před příchodem Krista skryta.

Za druhé je posilována moje naděje. Je jasné, že Boží Syn, mající lidské tělo, nepřišel kvůli maličkostem, ale kvůli našemu velkému užitku. Proto učinil jakousi výměnu, když přijal oduševnělé tělo a z Panny se důstojně narodil, aby nám projevil své božství. Stal se člověkem, aby Bůh posvětil člověka. "*Skrze něho jsme vírou získali přístup k této milosti*" (Řím 5,2). "*V ní stojíme a chlubíme se nadějí, že dosáhneme slávy Boží*".

Za třetí z toho rostu v lásce. Nic není takovým znamením Boží lásky, než to, že Bůh Stvořitel všeho a náš Pán, je naším bratrem, Syn Boží je synem člověka. "*Tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozeného Syna*" (Jan 3,16). Proto je třeba odpovídat na láskou láskou a začít hořet pro Boha.

Za čtvrté jsem veden ke službě jedině svou duší. Lidská přirozenost byla tolik povznesena a povýšena ke společenství s Bohem, že byla přijata do společenství božských osob. Proto

anděl po vtělení odmítal snášet, aby mu svatý Jan ukazoval úctu, když ji přijímal dříve od největších patriarchů. Proto se člověk, uvažující o tomto povznesení, cítí toho nehodný kvůli své přirozenosti porušené hříchem. Proto říká svatý Petr: "*Tím nám daroval vzácná a převeliká zaslíbení, abyste se tak stali účastnými božské přirozenosti a unikli zhoubě, do níž svět žene jeho zvrácená přirozenost*" (2 Pe 1,4).

Konečně tím roste moje touha po následování Krista. Kdyby byl nějaký král něčím bratrem, a byl by od něj vzdálen, toužil by tento králův bratr přijít k němu, být u něho a zdržovat se tam. Když je tedy Kristus naším bratrem, musíme toužit být s ním a nacházet se s ním ve spojení. Tak apoštol národů toužil být s Kristem, neboť touha po jeho následování roste s uvažováním o jeho vtělení.

Jenže když už jednou v tohle věříš, tak co si počneš s dalším věroučným článkem, že Ježíš trpěl pod Pilátem pontským, byl ukřižován, zemřel a je pohřben? Tím by ti zrovna zemřel vtělený Bůh a kde je tvoje víra? Je taky pohřbena, že ano?

Špatně kladeš otázku. Asi nevíš, že Kristus nezemřel podle božské přirozenosti, nýbrž jen podle lidské přirozenosti.

Jako musí křesťan věřit ve vtělení Syna Božího, tak musí věřit v jeho utrpení a smrt. Svatý Řehoř říká, že samo jeho "*narození by nám nic neprospělo*". To, že Kristus za nás zemřel, je tak důležité, že to stěží může lidský rozum pochopit. Jak říká apoštol: "*Vy, kteří mnou pohrdáte, otevřete oči, zděste se a dejte se na útěk, protože já učiním ve vašich dnech něco, čemu nikdy neuvěříte, když vám to bude někdo vypravovat*" (Sk13,41). Milost a láska Boží k nám je tak veliká, že Bůh pro nás učinil víc, než můžeme pochopit. Nemůžeme přece uvěřit, že by Kristus vytrpěl smrt tak, že by zemřelo jeho božství, ale že v něm zemřela lidská přirozenost. Není mrtvý podle toho, že byl Bůh, ale podle toho, že byl člověk. To nám objasňuje následující příklad v nás samotných. Je jasné, že když člověk umírá, v oddělení duše od těla neumírá duše, ale samotné tělo. Tak i v Kristově smrti není mrtvé božství, nýbrž lidská přirozenost.

Pokud ale lidé nezabili božství, potom ale nezahřáli víc, než když by zabili nějakého jiného člověka, ne?

Ne. Představme si, že by král byl oblečen do nějakého roucha. Jestliže by mu někdo toto roucho pošpinil, byl by brán jako kdyby samotného krále pošpinil. Rozhodující je úmysl. Přestože lidé nemohli usmrtit Boha, přece zabitím lidské přirozenosti Kristovy, jsou v tak velkém hříchu, jako by samotné božství byli zabili.

Syn Boží je Slovem Božím a Slovo Boží je vtěleno, jako slovo krále napsané na listině. Jestliže by tedy někdo roztrhal listinu krále, skrze to bude brán jako by roztrhal slovo krále. A proto tak velkým je brán hřích židů jako by byli zabili samotné slovo Boží.

At' už je to jakkoli, co ty z toho máš? Řekni mi, co z toho máš, když věříš, že Kristus trpěl? Proč bylo nezbytné, aby Boží Slovo trpělo?

Stručně řečeno, Kristus svým utrpením zničil zlo, které přišlo na svět spácháním hříchu. To není nic nadoblačného. Týká se to mě právě tak jako tebe, a jako celého světa. Lze podat řadu důvodů k objasnění toho, co mám z toho, že Kristus svým utrpením odstranil hřích. Je možno podat další řadu důvodů k objasnění, co mám z toho, že Kristus svým utrpením ukazuje příklad, jak mnoho se dá vykonat k odstranění hříchu. Vždyť proti všemu zlu, do kterého jsme upadli následkem hříchu, nacházíme lék utrpení Krista.

Jenže co když já nevím nic o tom, že bych byl nějakým hříchem do něčeho upadl? Řekni mi, do čeho si myslíš, že jsem hříchem upadl?

Také to je jeden z důsledků hříchu, že člověk neví, co by vědět měl. Když někdo následkem zaviněné zaslepenosti neví, co hříchem ztrácí, tak se těžko může radovat z toho, co mu Kristus svým utrpením přináší.

Předně když člověk hřeší, tak hanobí svou duši. Jako ctnost zušlechťuje, tak ji hřích ji poskvňuje (Bar 3,10). Utrpení Páně to však odstraňuje. Kristus nás svým utrpením umyl ve své krvi, která smývá hříchy. "*Obmyl nás od našich hříchů ve své krvi*" (Zj 1,5). Ve křtu svatém je naše duše omyta Kristovou Krví. Kristovou Krví obnovujeme ctnost. Když se pak někdo znečistí hříchem, uráží Krista a hřeší víc než před tím. "*Už ten, kdo pohrdne zákonem Mojžíšovým, nedojde slitování a propadne smrti na základě svědectví dvou, nebo tří svědků*" (Žd 10,20).

Za druhé jsme upadli do nepřátelství s Bohem. Jako tělo miluje tělesnou krásu, tak Bůh miluje duchovní, totiž krásu duše. Když je duše poskvněna hříchem, tak je Bůh urážen a v nenávisti má hříšníka. "*U Boha je ve stejné nenávisti jak svévolník, tak čin jeho svévole*" (Mdr 14,9). Ale Kristovo utrpení toto odstraňuje. Kristus podal Bohu Otci zadostiučinění za hřích, za který pouhý člověk zadostiučinění podat nemohl. Kristova láska a poslušnost byla větší než zpronevěra hříchu prvotních lidí. "*Jestliže jsme my, Boží nepřátelé, byli s Bohem smířeni smrtí jeho Syna, tím spíše nás smířené zachrání jeho život*" (Řím 5,10).

Za třetí jsme hříchem oslabeni. Hned po prvním hříchu člověk poznal, že může být hříchem omezen, ale dostavilo se celkové nepřátelství. Prvotním hříchem byl oslaben. To se stalo příčinou k dalšímu hřešení. Tak hřích víc a více ovládal člověka. Člověk se nalézal v takovém stavu, jako by padl do jámy. Někdo musí přijít, aby ho z ní vytáhl. Může se dostat ven jen Božskou silou. Proto po hříchu byla naše přirozenost oslabena a porušena. Tím se člověk stal náchylný k hřešení. Kristus umenšil takovou slabost a ochablost. Třebaže ji nezničil úplně, přesto je člověk Kristovým utrpením tak posílen a hřích oslaben, že mu tolik nepodléhá. Člověk se může pokusit ospravedlnit se Boží milostí, jež je dopřávána ve svátostech, které vzešly z Kristova utrpení. Tak může být vykoupen od hříchů. "*Starý člověk v nás byl spolu s ním ukřižován, aby tělo ovládané hříchem bylo zbaveno moci a my už hříchu neotročili*" (Řím 6,6). Před Kristovým utrpením jsou byli málokterí shledáni žijící bez smrtelného hříchu, ale potom bez hříchu smrtelného žili a žijí mnozí.

Za čtvrté jsme podléhali trestu. Tak se naplnila spravedlnost Boží, aby kdokoliv zhřeší, byl

potrestán. Trest je odplatou za vinu. Když byla vina smrtelného hříchu nekonečná, proti svrchovanému dobru, totiž Bohu, jehož učením hříšník pohrdá, dlužný trest smrtelného hříchu byl nekonečný. Ale Kristus svým utrpením sejmul z nás tento trest, když ho snášel sám. *"Naše hříchy nesl na svém těle"* (1 Petr 2,24). Kristovo utrpení bylo natolik strašné, že postačilo k očištění všech hříchů celého světa, třeba by jich bylo mnoho. Proto jsou křtem smyty všechny viny. A proto kněz odpouští hříchy. Kdokoliv působí větší utrpení Kristu a lituje toho, je více následován odpuštěním a více zaslouží milosti.

Za páté jsme byli vyhnáni z Božího království. Kdo urazí krále, je králem poslán do vyhnanství. Tak je člověk kvůli hříchu vyloučen z ráje. Proto byl Adam ihned po hříchu vyvržen z ráje a zavřela se brána ráje. Ale Kristus svým utrpením tuto bránu otevřel a do království povolal vyhnance. Otevřením Kristova boku se otevřela brána ráje a proudem jeho krve se zničily skvrny, Bůh přijal zadostiučinění, odejmul slabost, sejmul trest, vyhnanci byli povoláni do království. Proto bylo řečeno zločinci: *"Dnes budeš se mnou v ráji"* (Lk 23,43). To nebylo řečeno kdysi, ani to nebylo řečeno komukoliv, totiž ani Adamovi, ani Abrahamovi, ani Davidovi, ale tehdy, když byla otevřena brána, zločinec obdržel odpuštění a vstoupil. *"Protože Ježíš obětoval svou krev, smíme se odvázat vejít do svatyně"* (Žd 10,19). Kristus je užitečným vhodným lékem.

To je všechno, co ti dává víra, že Kristus trpěl?

Ne. Kristus trpěl také proto, aby nám dal příklad. Příklad je důležitý jakožto vhodný. Kristovo utrpení úplně stačí k poučení našeho života. Kdo chce dobře žít, ať nic jiného nekoná než to, že odvrhne to, co Kristus na kříži odvrhl a touží po tom, po čem Kristus toužil. Žádný příklad statečnosti není vzdálen od kříže.

Hledáš příklad lásky? Není daleko. *"Já jsem pravý vinný kmen a můj otec je vinař"* (Jan 15,1). A to učinil Kristus na kříži. Když za nás dal svou duši, nesmí nám být zatěžko snést jakákoliv zla kvůli němu. *"Co vrátím Pánu za vše, co on mi dal?"* (Ž 115,3)

Postrádáš příklad trpělivosti? Nejznamenitější byl předveden na kříži. Trpělivost je dost patrná z dvojího: předně, když někdo trpělivě snáší mnohé příkoří, za druhé, když snáší to, před čím by se mohl chránit a přesto se nechrání. Kristus vytrpěl na kříži mnohá muka: *"Ó vy všichni kteří jdete po cestě, pozorujte a vizte, zda vaše bolest je jako bolest má!"* Snesl je trpělivě, protože *"když jsou trápeni, nevyhrožují"* (Pláč 1,12), a *"jako beránek vedený na porážku, jako ovce před stříhači, zůstal němý, ústa neotevřel"* (Iz 53,7). Také se mohl bránit, ale nebránil se: *"Což myslíš, že bych nemohl poprosit svého Otce a poslal by mi ihned víc než dvanáct legií andělů?"* (Mt 26,53) Kristova trpělivost na kříži je nesmírně velká. *Proto "i my obklopeni takovým zástupem svědků, odhodme všechnu přítěž i hřích, který se na nás tak snadno přichytí, a vytrvejme v běhu, jak je nám uloženo"* (Žd 12,1).

Chybí ti příklad pokory? Pohleď na kříž! Bůh svolil být souzen pod Pontským Pilátem a dát se usmrtit: *"Chceš-li se svévolně přít, pře tě přivede před soud"* (Jb 36,17). Vpravdě bezbožní *"byli postiženi spravedlivým trestem"* (Mdr 11,20) Pán se vydal na smrt za otroka a život andělský pro člověka. *"Stal se poslušným až k smrti"* (Flp 2,8).

Hledáš příklad poslušnosti? Následuj Krista, který byl poslušný Otce nebeského až k smrti! *"Jako neposlušností jednoho člověka jsou mnozí hříšníky, tak zase poslušností jednoho jsou mnozí ospravedlněni"* (Řím 5,19).

Postrádáš příklad krajní poníženosti? Človíčku, že váháš! Hleď následovat Krista, který je Králem králů a Pánem pánů! Jsou v něm poklady moudrosti, a přesto byl na kříži nahý, posmíváný, poplivaný, zbičováný, trním korunován, žlučí a octem napojen a mrtvý. Neuchyluj se tedy k strojivosti ani k bohatství, neboť *"se dělí o mé roucho"* (Ž 21,19). Neuchyluj se ani k poctám, protože Kristus je častován posměchem a bičováním, a ne poctami, protože ti, kdo mu pletou trnovou korunu, mu ji i narážejí. Nevyhledávej ani rozkoše, protože Pán praví: *"Žízeň mou uhasili octem"* (Ž 18,12). Apoštol národů nás vyzývá: *"Odhodme všechnu přítěž i hřích a vytrvejme v běhu, jak je nám uloženo"* (Žd 12,1). Svatý Augustin k tomu dodává, že Ježíš Kristus v ponížení opovrhnul všemi dobry, aby sestoupil

až na dno ponížení.

Když vtělený Bůh zemřel, ale Bůh přece nikdy nezemřel, jak tedy Kristus zemřel? Dá se vůbec mluvit o skutečné smrti?

Kristova smrt spočívala v oddělení duše od těla, jako u jiných lidí. Kristovo božství bylo spojeno s jeho lidstvím, a jakkoliv kdy byly duše a tělo navzájem od sebe odděleny, přesto bylo všemohoucí božství vždy dokonale zajištěno vůči důsledkům oddělení duše od těla. Proto byl Syn Boží v hrobě s tělem a do podsvětí sestoupil s duší.

Proč Kristus sestoupil do pekel, když se ničím neprovinil?

Předně, aby snesl celý trest hříchu, aby tak celou vinu očistil. Jenže trest za hříchy lidí byl nejen smrtí těla, ale byl také trestem duše. Hřích se vztahoval jak k duši, neboť byla také sama tato duše trestána, tak i k tělu. Do Krista ještě nebylo podáno zadostiučinění. Proto v době před Kristem sestupovali všichni po smrti, i svatí otcové, do podsvětí. Když měl Kristus snést celý dluh trestu hříchů, svobodně svolil nejen k tomu, aby byl zabit, ale také aby i s duší sestoupil do podsvětí. *"Jsem počítán k těm, co sestupují v jámu, jsem jako muž, který pozbyl síly"* (Ž 87,5). Ostatní byli jako otroci, ale Kristus jako svobodný.

Druhým důvodem je, aby úplně pomohl svým přátelům. Měl své přátele nejen ve světě, ale také v podsvětí. Jsou různí přátelé Kristovi, kterým se dostává jeho lásky. V podsvětí jsou však mnozí s láskou a vírou jako Abraham, Jakub, Mojžíš, David a ostatní spravedliví a dokonalí mužové. Když Kristus navštívil své přátele ve světě a pomohl jim svou smrtí, chtěl také navštívit své přátele, kteří byli v podsvětí a pomoci jim sestoupením k nim. *"Proniknu všechny části podsvětí země a uvidím všechna utrpení a osvětlím všechny, kteří doufají v Pána"* (Sír 24,4-5).

Třetím pádným důvodem je, aby dokonale zvítězil nad ďáblem. Tehdy dokonale zvítězil nad někým kvůli někomu. Přemohl ďábla nejenom napřed na poušti, ale napadl ho i v jeho vlastním příbytku a převrátil mu trůn jeho vlády a rozvrátil jeho příbytek. Kristus však zvítězil nad ďáblem i na kříži, pokořil jej. Proto říká: *"Nyní je soud nad tímto světem, nyní bude vládce tohoto světa vyvržen ven"* (Jan 12,31). Pro dokonalé vítězství, chtěl převrátit trůn jeho vlády a spoutat ho v místě jeho vlastního přebývání. To je v podsvětí. Proto tam sestoupil a zničil všechno, co bylo ďáblové, spoutal ho a odebral mu jeho kořist. *"Tak odzbrojil a veřejně odhalil každou mocnost i sílu a slavil nad nimi vítězství"* (Kolos 2,15). Podobně také, když se Kristus ujal moci a vlády nad nebem a zemí, chtěl se ujmout vlády nad podsvětím. Podle apoštola Pavla *"aby se před jménem Ježíšovým sklonilo každé koleno na nebi, na zemi i v podsvětí"* (2 Flp 2,10). Konečně sestoupil do pekel proto, abychom jako on mohli v jeho jménu vyhánět demony (Mk 16,17).

Čtvrtý a poslední důvod je, že chtěl osvobodit svaté, kteří byli v podsvětí. Jako chtěl Kristus vytrpět smrt pro vysvobození živých a mrtvých, tak také chtěl sestoupit do podsvětí kvůli vysvobození těch, kteří tam byli. *"Pro krev smlouvy s tebou propustím tvé vězně z cisterny, v níž není vody"* (Zach 9,11). *"Kde je smrti, tvá morová rána? Podsvětí, kde je tvůj smrtící žár?"* (Oz 13,14) Třebaže Kristus úplně zničil smrt, přesto nezničil celé peklo, ale oslabil je. Vysvobodil z podsvětí ty, kteří tam byli bez smrtelného hříchu a také bez prvotního hříchu, od kterého byli ochráněni obřízkou. Před obřízkou byli někteří zachráněni v naději víry buď rodiči, totiž děti, které neměly užívání rozumu, anebo dospělí obětí a vírou v Kristův příchod, kteří tam byli kvůli původnímu Adamovu hříchu, kteří mohli být odtamtud vysvobozeni jen

Kristem. A proto tam zanechal ty, kteří tam upadli se smrtelným hříchem a neobřezané maličké, a řekl: "*Budu tebou uštknut, podsvětí*". Tak je jasné, že Kristus sestoupil do podsvětí a z jakého důvodu.

Co máš z té víry, že Kristus sestoupil do pekel?

Především se tím utvrzuje moje naděje v Boha. Jakkoli jsem byl kdy zdeptán, přece mohu vždy doufat v Boží pomoc a důvěřovat mu. Není nic tak těžkého jako být v podsvětí. Jestliže Kristus vysvobodil ty, kdo byli v podsvětí, tedy každý, ať je to kdokoliv, jen když je to Boží přítel, smí spoléhat, že bude Kristem vysvobozen z jakékoliv soužení. Moudrost "*neopustila spravedlivého, když byl prodán, vyrvala ho z hříchu*" (Mdr 10,13) Bůh povzbuzuje své služebníky. Proto ti, kdo slouží Bohu, mohou prožívat jistotu. "*Kdo se bojí Hospodina, nebude mít strach a nebude se chvět, vždyť Hospodin je jeho nadějí*" (Sír 34,14).

Za druhé mohu překonat strach a odhodit obavy. Je možné, že by Kristus trpěl za hříšníky a sestoupil do podsvětí, a přece neosvobodil všechny, ale jen ty, kdo tam byli bez smrtelného hříchu. Ty, kteří tam upadli ve stavu smrtelného hříchu, takže byli neschopni dát si pomoci, nemohl zachránit. Proto žádný, kdo tam sestoupí s hříchem smrtelným, nemůže doufat v příchod Páně. V pekle zůstane tolik zatracených, kolik svatých bude v ráji, totiž ve věčné blaženosti. "*A půjdou do věčných muk, ale spravedliví do věčného života*". (Mt 25,46)

Za třetí mně to burcuje. Kristus sestoupil do podsvětí kvůli naší spáse. A já jsem často burčován tímto sestupem, když sleduji ty tresty, jako to činil světec se slovy: "*Uprostřed svých dnů se odeberu do bran podsvětí*" (Iz 38,10). Ti, kdo tam často během života nesestupují v rozjímání, nesestupují tam snadno po smrti, protože toto rozjímání je odrazuje od hříchu. Světáci se často vyhýbají zločinům kvůli odstrašení časnými tresty. Tím víc se tedy musím chránit před trestem pekelným, který je větší, déle trvající, a před jeho žárem stále se stupňujícím. "*Budeš-li ve všech svých úvahách pamatovat na vlastní konec, navěky nezhrěšíš*" (Sír 7,36).

Za čtvrté mi z toho povstává příklad nesmírné lásky. Kristus sestoupil do podsvětí, aby vysvobodil své přátele. Proto se tam musím duchovně sklánět, abych pomohl svým bližním na věčnosti, neboť oni sami už nic nezmohou. Musím pomáhat těm, kteří trpí v očištcí. Jak tvrdý by byl ten, kdo by nepomáhal svému tělu, které by bylo uvrženo do vězení?! Tím tvrdší by byl ten, kdo by nepomohl příteli, který se očišťuje, když by nebyly žádné pozemské tresty srovnatelné s těmito. "*Smilujte se, smilujte se nade mnou, přátelé moji, neboť se mě dotkla ruka Boží*" (Jb 19,21). "*Svatá a záslužná je myšlenka na poslední soud, abychom byly spaseni z hříchu*" (2 Mak 12,46). Dá se jim pomoci trojím způsobem, a to sloužením mše svaté za zesnulé, dále modlitbou a dobročinností. Svatý Řehoř připomíná ještě půst. Není to žádný div, protože také na tomto světě může přítel podat zadostiučinění za přítele. Ti, kdo jsou v očišťování, rádi přijímají takovou službu lásky.

Jaký je rozdíl mezi vzkříšením Kristovým a naším?

Člověk potřebuje znát dvojí, předně Boží slávu a pak pekelný trest. Slávou je přitahován, trestem je odstrašován. Lidé se vyhýbají a odtahují od hříchů. Člověk to sám ale obtížně pozná. Proto je o slávě psáno: "*Kdo prozkoumá to, co je na nebesích?*" (Mdr 9,16) To je pro pozemšťany obtížné, neboť "*kdo pochází ze země, náleží zemi*" (Jan 3,31). Lidem ducha je to však snadné, protože "*kdo z nebes přišel, je nade všemi*". Proto Bůh sestoupil z nebe a vtělil se, aby nás povznesl k nebi. Také je obtížné poznat pekelný trest. "*Neznáme nikoho, kdo by unikl z podsvětí*" (Mdr 2,1). Jako Bůh sestoupil s nebe, aby nás poučil o nebi, tak sestoupil do pekel, aby nás poučil o pekle. Stačí věřit, že člověk není stvořen jenom k umírání, ale že vstane z mrtvých. Proto je psáno: "*Třetího dne vstal z mrtvých*". Sledujeme, že byli mnozí vzkříšeni z mrtvých jako Lazar, syn vdovy a dcera správce synagogy. Ale Kristovo vzkříšení

se odlišuje od vzkříšení těchto lidí.

Předně s ohledem na příčinu vzkříšení. Ostatní, kteří vstali z mrtvých, nevstali z mrtvých vlastní mocí, ale buď Kristovou nebo kvůli prosbám některých svatých. Kristus doopravdy vstal z mrtvých vlastní mocí, neboť nebyl jen člověkem, ale také Bohem a božské Slovo nebylo nikdy odděleno ani od duše ani od těla, a proto se tělo s duší a duše s tělem, když chtěl, znovu spojili. "*Mám moc život dát a mám moc jej opět přijmout*" (Jan 10,16). Když byl mrtvý, nebylo to z nemohoucnosti ani z nezbytnosti, ale ze svobodné vůle, dobrovolně. To je jasné, že když vypustil duši, zvolal velikým hlasem, což ostatní umírající nemohli, neboť umírali z nemohoucnosti. Pročež setník řekl: "*Opravdu byl tento Syn Boží*" (Mt 27,24). Jako svou mocí vypustil svou duši, tak ji svou mocí přijal zpět. Proto je psáno, že "*vstal z mrtvých*" a ne, že by byl vzkříšen jako od jiného: "*Ulehnu, usnu a probudím se*" (Ž 3,6). To není v rozporu s těmi, kdo říkají: "*Tohoto Ježíše vzkřísil Bůh*" (Sk 2,32), neboť jej vzkřísil jak Otec tak Syn, protože je moc Otce i Syna je stejná.

Kromě toho, jak se Kristus lišil životem, tak se lišil i vzkříšením. Kristus vstal k životu slavnému a nezkaženému. Apoštol Pavel píše, že "*Kristus vstal z mrtvých skrze slávu Otce*" (Řím 6,4) Někteří se opravdu vrátili k témuž ryze přirozenému životu, jaký žili dříve, jak je vidět u Lazara a dalších.

Dále se Kristus lišil plody a působností. Mocí Kristova vzkříšení budou vzkříšení všichni: "*Mnohá těla zesnulých svatých byla vzkříšena*" (Mt 27,52). "*Kristus byl vzkříšen jako první z těch, kdo zesnuli*" (1 Kor 15,20), aby nás učil, jak bychom mohli ke slávě přijít my. "*Musíme projít mnohým utrpením, než vejde do Božího království*" (Sk 14,22).

Konečně se Kristovo vzkříšení liší od lidského vzkříšení časem. Vzkříšení ostatních bude odloženo až ke konci světa, kdežto jen některým to bude umožněno ze zvláštní výsady jako Panně Marii. Kristus vstal třetího dne.

Proč Kristus vstal z mrtvých zrovna třetího dne, a ne dříve ani později?

Narození, smrt a vzkříšení našeho Pána Ježíše Krista byly pro naši spásu. Proto chtěl vstát z mrtvých tehdy, když byla naše spása dokonána. Kdyby vstal z mrtvých hned, nebylo by bývalo uvěřeno, že byl mrtvý. Kdyby zase vstal později, nerozšířilo by se to tak snadno mezi lidmi a ani učedníci by nevytrvali ve víře a tak by ani jeho utrpení nebylo užitečné. "*Jaký učitel vzejde z mé krve, sestoupím-li v jámu?*" (Ž 30,10) Proto vstal z mrtvých třetího dne, aby bylo věreno, že byl mrtvý a aby učedníci neztratili víru.

Co konkrétního ti Kristovo vzkříšení dává? Jaké plody ti to přináší?

Předně mi to dává sílu, takže mohu duchovně vstát z mrtvých, ze smrti duše, do které jsem upadl hříchem. Mám sílu povstat k spravedlivému životu. "*Vstaň, kdo spíš a povstaň ze smrti a osvítí tě Kristus!*" (Ef 5,14) Toto duchovní probuzení je první vzkříšení: "*Blahoslavený a svatý, kdo má podíl na prvním vzkříšení*" (Zj 20,6).

Dále už nemusím odkládat vzkříšení až do smrti, ale mohu si pospíšet, neboť Kristus vstal třetího dne. Podle výzvy Sírachovce: "*Meotálej obrátit se k Hospodinu, neodkládej to ze dne na den!*" (Sír 5,7) Nemusím vymýšlet, co je vhodné ke spáse, protože už nejsem oslaben zátěží. Jinak bych promarňoval část všeho dobrého, které se děje v církvi a upadal do mnohého zla kvůli vážnutí ve hříchu, neboť ďábel na to čeká, aby mě co nejobtížněji propustil, jak uvádí Ctihodný Beda.

Kristus mě svým vzkříšením vede povstat z mrtvých k životu nezkaženému, abych ani já nepodlehł věčné zkáze, což je tak hrozná představa, že také kvůli ní nehřeším. "*Kristus, když byl vzkříšen z mrtvých, už neumírá, smrt nad ním už nepanuje. Tak i vy počítejte s tím, že jste mrtvi hříchu, ale živi Bohu v Kristu Ježíši*" (Řím 6,9-10).

Konečně mám povstat z mrtvých k životu novému a slavnému. Tím se chráním ode všeho,

co bylo dříve v zániku, i příčiny smrti a hříchu. "*Jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých slavnou mocí svého Otce, i my vstoupili na cestu nového života*" (Řím 6,4). Toto je nový život, život spravedlivý, jenž obnovuje duši a přivádí k životu slávy. Amen.

Ty snad věříš také tomu, že Ježíš Kristus vstoupil na nebesa a sedí po pravici Boha Otce všemohoucího?

Jak by ne. Po Kristově vzkříšení musím věřit v jeho vystoupení, neboť vystoupil čtyřicátého dne a proto řekl "*Vystoupil na nebesa*".

Jenže jak tomu má člověk rozumět?

K tomu ti mohu říci trojí. Vzestup Ježíše Krista byl **vznešený, závažný a potřebný**.

Byl **vznešený**, neboť vystoupil na nebesa. To se dá vysvětlit trojmo.

Předně vystoupil nad všechna nebesa tělesně. "*Vystoupil nad všechna nebesa*" (Ef 4,10). Toto začíná především v Kristu. Doposud bylo pozemské tělo jenom na zemi, zvláště, když také Adam byl v pozemském ráji.

Za druhé vystoupil nad všechna nebesa duchovně, totiž duchovní přirozeností. "*Posadil Ježíše po své pravici v nebesích, vysoko nad všechny vlády, mocnosti, síly i panstva, nad všechny jména, která jsou vzývána, jak v tomto věku, tak i v budoucím. Všechno podrobil pod jeho nohy*" (Ef 1,20-21).

Za třetí vystoupil až k trůnu Otce. "*Hle s nebeskými oblaky přicházel jakoby Syn člověka; došel až k Věkovitému, přivedli ho k němu*" (Dan 7,13). "*A Pán Ježíš, poté co k nim mluvil, vstoupil na nebesa a sedí po pravici Boží*" (Mk 19). Nebyl však přijat na Boží pravici tělesně, nýbrž metaforicky. Sedět po pravici Boha Otce znamená ztotožnění se s Otcem, jako člověk sedí po pravici Otce. O to však usiloval ďábel. "*Vystoupím na nebesa, vyvýším svůj trůn nad Boží hvězdy, zasednu na hoře setkávání na nejzazším severu. Vystoupím na posvátná návrší oblaků, s Nejvyšším se budu měřit*" (Iz 14,13). Ale vystoupil tam jen Kristus. Proto Proto vyznávám, že "*vstoupil na nebesa, sedí po pravici Otce, protože podle slov žalmisty: "Pán řekl mému Pánu: usedni po mé pravici"*" (Ž 109,1).

Proč musel být Kristus vyvýšen, když byl přece Bůh?

Kristovo vyvýšení bylo **závažné**, protože bylo vystoupením do nebe. To se dá objasnit trojmo:

Předně proto, že nebe bylo Kristu souzeno z jeho přirozenosti. Je přirozené, aby byl každý vrácen tam, odkud původně pochází. Kristův původ byl od Boha, který je nade vším. "*Vyšel jsem od Otce a přišel jsem na svět. Ted' svět opouštím a vracím se k Otcovi*" (Jan 16,28). "*Nikdo nevstoupil na nebesa, ale jen ten, který sestoupil z nebes, Syn člověka*" (Jan 3,13). I svatí mohou vystoupit na nebesa. Přesto ale ne jako Kristus neboť Kristus vystoupil svou silou, svatí jsou opravdu taženi Kristem. "*Táhni mě za sebou!*" (Pís 1,4) Jinak lze říci, že nikdo nevystoupí na nebe než jen Kristus, neboť svatí vystoupí jen jako údy Krista, který je jejich hlavou. "*Kde je mrtvola, slétnou se i supi*" (Mt 24,28).

Za druhé bylo Kristu souzeno vystoupit vítězně. Byl do světa poslán bojovat s ďáblem a pokořil ho. Proto si zasloužil být vyvýšen nade vše. "*Tak jako já jsem zvítězil a usedl s Otcem na jeho trůn*" (Zj 3,31).

Za třetí vystoupil ze své poníženosti. Žádná poníženost není tak velká jako byla poníženost Kristova. Třebaže byl Bohem, zvolil si stát se člověkem. Přestože byl Pánem, zvolil si službu, stal se poslušným až k smrti, jak je psáno: "*a sestoupil až do podsvětí*" (Fil 2,8). Proto si zasloužil být povýšen až do nebe k Božím trůnu, neboť poníženost je cestou k povýšení.

"Kdo se ponižuje bude povýšen (Lk 14,11) Ten, který sestoupil, je tedy tentýž, který také vystoupil nade všechna nebesa" (Ef 4,10).

K čemu je ti dobré Kristovo vyvýšení?

Je pro mě **potřebné** kvůli třem věcem.

Předně kvůli vedení. Vystoupil do nebe, aby mě vedl. Sám neznám cestu, ale on mi ji ukazuje: "*Vystoupil, cestu rozprostíraje před nimi*" (Mich 2,13). Taky vystoupil kvůli tomu, aby mě bezpečně vrátil pod vládu nebeského království: "*Jdu, abych vám připravil místo*" (Jan 14,2).

Za druhé byl vyvýšen kvůli jistotě mé víry. Vystoupil do nebe, aby za mě prosil: "*Proto přináší dokonalé spasení těm, kdo skrze něho přistupují k Bohu; je stále živ a přimlouvá se za ně*" (Žid 7,25). "*Máme přimlouve u Otce, Ježíše Krista*" (1 Jan 2,1).

Za třetí byl vyvýšen, aby k sobě táhnul mé srdce: "*Kde je tvé srdce, tam je tvůj poklad*" (Mt6,21). Díky tomu ochotně pohrdám časnými věcmi: "*Protože jste byli vzkříšeni s Kristem, hleďte to, co je nad vámi, kde Kristus sedí na pravici Boží. K tomu směřujte, a ne k pozemským věcem*" (Kolos 3, 1).

Vyznáváš, že Kristus ze své vznešené pozice přijde soudit živé a mrtvé, ale proč by vůbec měl nějaký soud být?

Vyznávám to, protože ke službě krále a pána patří soudit. "*Král sedí na soudné stoličce a očima přezírá vše, co je zlé*" (Př 20,8). Kristus vystoupil na nebe a sedí po pravici Boží, jako Pán všehomíra. Týká se ho i souzení. Proto v souladu s učením víry vyznávám, že "*přijde soudit živé a mrtvé*". Toto říkají také andělé: "*Tento Ježíš, který byl od vás vzat do nebe, znovu přijde právě tak, jak jste ho viděli odcházet*" (Sk 1,11). Tento soud lze sledovat z trojího hlediska. Předně z hlediska způsobu soudu, druhé z toho hlediska, že soudu je nutno se obávat, a konečně z hlediska připravenosti k soudu. Všem těchto hlediskům odpovídá to, že soudcem je Kristus: "*Je to on, koho Bůh ustanovil za soudce živých i mrtvých*" (Sk 10,42). Je však soudcem nejen jako Bůh, ale také jako člověk.

Předně je nezbytné, aby souzení viděli soudce. Proto se ukázal v podobě člověka, aby ho každý viděl: "*A dal mu moc konat soud, poněvadž je Syn člověka*" (Jan 5,27).

Za druhé si sám jako člověk zasloužil tento úřad. Byl jako člověk nespravedlivě odsouzen. Proto ho Bůh ustanovil soudcem celého světa. "*Chceš-li se svévolně přít, pře tě přivede před soud*" (Job 36,17).

Za třetí je Kristus soudcem také jako člověk, aby uvážil zoufalství lidí, když byl sám lidmi souzen. Kdyby soudil samotný Bůh, lidé ve světě by si zoufali. "*A tehdy uzří Syna člověka přicházet v oblaku*" (Lk 21,27). Souzení mají být opravdu všichni, kteří jsou, byli a budou. "*Stále nosíme na sobě znamení Ježíšovy smrti, aby i Ježíšův život byl na nás zjeven*" (2 Kor 5,10).

Mezi těmi, kdo mají být souzeni, jsou podle svatého Řehoře čtyři odlišnosti. Budou souzeni dobří i špatní.

Špatní budou zavrženi, ale nebudou souzeni jako nevěřící, jejichž skutky nebudou zkoumány, protože "*kdo nevěří, už je odsouzen*" (Jan 2,18).

Někteří budou souzeni jako věřící, kteří však zemřeli se smrtelným hříchem a budou opravdu zavrženi. Nebudou vyloučeni od soudu kvůli víře, kterou měli, nýbrž kvůli hříchu, protože "*mzdou hříchu je smrt*" (Řím 6,23).

Dobří, totiž chudí kvůli Bohu nebudou odsouzeni a budou spaseni.

Ostatní budou souzeni. "*Tehdy i vy, kteří jste mě následovali usednete na dvanáct trůnů a budete soudit dvanáct pokolení Izraele*" (Mt 19,28). To platí nejen o učednících, ale také o všech chudých kvůli Bohu. Jinak by Pavel, který se namáhal víc než jiní, nebyl započítán mezi ostatní. Proto je to nutno uznat také o všech pokračovatelech apoštolů a představitelích

apoštolství. "Nevíte, že budeme soudit anděly?" (1 Kor 6,3) "Hospodin zahajuje soud se staršími svého lidu a s velmoži jeho" (Iz 3,14).

Ti, kdo zemřeli ve spravedlnosti, budou souzeni a odměněni spásou. Byli povoláni ve spravedlnosti, a když v dočasném povolání v něčem také pochybili, budou souzeni, ale spaseni. Budou však souzeni ze všech skutků dobrých i zlých. "Kráčej po cestách srdce svého, ale věz, že za to všechno tě Bůh přivede k soudu" (Kaz 11,9). "Veškeré dílo Bůh postaví před soud, i vše, co je utajeno, ať v dobré či zlé" (Kaz 12,14). "Z každého planého slova, jež lidé promluví, budou skládat účty v den soudu" (Mt 12,36). Spády svévolníka vyjdou najevo" (Mdr 1,9).

Nebojíš se toho soudu?

Bojím. Tohoto soudu je třeba se obávat.

Proč je třeba obávat se soudu?

Předně kvůli prozířetelnosti soudce, který zná všechno, i myšlenky, slova a činy, protože "nahé a odhalené je všechno před očima jeho" (Žd 4,13). "Člověku se všechny jeho cesty zdají ryzí" (Přísl 6,2). Zná naše slova, protože "ucho milujícího slyší všechno" (Mdr 1,10). Také zná naše myšlenky. "Nejúskočnější ze všeho je srdce a nevyléčitelné. Kdopak je zná? Já, Hospodin zpytuji srdce a zkouám ledví, já každému splatím podle jeho cesty, podle ovoce jeho skutků" (Jer 17,9). Budou tam také neklamní svědkové, zejména lidské svědomí. "To, co zákon požaduje, mají napsáno ve svém srdci, jak dosvědčuje jejich svědomí. Nastane den, kdy Bůh bude soudit, co je v lidech skryto" (Řím 2,15).

Za druhé kvůli moci soudce, neboť je všemohoucí. "Hospodin vševládny přichází s mocí" (Iz40,10). Je rovněž všemohoucí ve všem ostatním, protože s ním bude všechno stvoření. "Svět s ním půjde do boje proti pobloudilcům" (Mdr 5,20). Proto řekl Job: "Nikdo nevysvobodí z tvé ruky" (Jb 10,7). "Zamírím-li k nebi, jsi tam, a když si ustelu v podsvětí, také tam budeš" (Ž 129,8).

Za třetí kvůli neoblomné spravedlnosti soudce. Nyní je čas milosrdenství, ale čas budoucí bude jen časem spravedlnosti. Proto dnešek je naše doba, ale zítřek bude čas Boží: "Já určím tu chvíli, kdy vykonám soud podle práva" (Ž 75,3). "Žárlost rozpálí muže, ten bude v den pomsty nelítostný. Nepřijme žádný dar na usmířenou, nepovolí, i kdybys sebevíc úplatků dával" (Přísl 6,34).

Za čtvrté kvůli hněvu soudce. Spravedlnost by se ukázala jen sladká a rozkošná: "Krále budou vidět ve slávě" (Iz 33,10), ale ne zlá, rozhněvaná ani krutá, taková, že by volala k horám. "Padněte na nás a skryjte nás před hněvem beránkovým" (Zj 6,16). Tento Boží hněv není způsoben vášní. Účinkem hněvu je věčný trest pro hříšníka. Podle Origena "budou sužováni hříšníci na cestě k soudu sužováni. Z výšin přijde rozhněvaný soudce."

Není tvá víra strašná, když se obáváš soudu?

Není.

Jakto, že není?! Obáváš se přece soudu, ne?

Ano. Ale to není žádný zoufalý strach otroka.

A co to tedy je?

Je to bázeň Božího dítěte, aby nezklamalo důvěru Otce nebeského a neztratilo Boží lásku.

Jak se ubráníš strachu před soudem?

Předně dobročinností: "*Nechceš se bát vládnoucí moci? Jednej dobře a dostane se ti od ní pochvaly*" (Řím 13,3).

Za druhé vyznáním a pokáním za hříchy, ve kterém musí být trojí, totiž bolest z poznání, stud ve vyznání a hořkost v zadostiučinění, a to chrání před věčným trestem.

Za třetí almužnou, která vše očistí. "*I nespravedlivým mamonem i můžete získat přátele; až majetek pomine, budete přijati do věčných příbytků*" (Lk 16,9).

Za čtvrté láskou, totiž láskou k Bohu a k bližním, neboť láska přemáhá mnohé hříchy (1Petr4,8,Přís110,12).

Co si počneš s Duchem svatým? Copak to neodporuje tvému vyznání, že věříš v jednoho Boha. Není Duch svatý další božstvo?

Věřím v Ducha svatého, protože věřím ve věčnou lásku Boží.

Slova, slova, slova..., a co je v těch slovech?

Jako je lidské slovo úkonem rozumu, tak Boží Slovo je Synem Božím. Lidské slovo zůstává mrtvé pokaždé, když člověk přemýšlí, co by měl dělat, ale přesto mu chybí vůle ke konání. Jako když člověk věří a nekoná, jeho víra je nazývána mrtvou, tak je řečeno "*Slovo Boží je však živé*" (Jak 2) "*Živá je řeč Boží*" (Žid 4,12). Proto je nezbytné, aby měl Bůh kromě vůle také lásku. Svatý Augustin říká: "*Slovo, které si potřebujeme vtisknout s láskou, je vědomí*". Jako však je Slovo Boží Synem Božím, tak láska Boží je Duch svatý. Proto platím, že má člověk Ducha svatého tehdy, když miluje Boha. "*Boží láska je vlita do našich srdcí skrze Ducha svatého, který je nám dán*" (Řím 5,5).

Duch svatý byl stvořen, takže musí být menší než Bůh Otec a Syn Boží, ne?

Takhle špatně smýšlejí někteří lidé o Duchu svatém. Říkají, že byl stvořen, takže je menší než Otec a Syn. Kvůli tomu je prý jen služebníkem a pomocníkem Božím. Proto Církev připojuje do Vyznání víry další dodatky o Duchu svatém.

Předně jsou jiní duchové, totiž andělé, avšak jsou Božími služebníky: "*Všichni jsou vyslanci ducha*" (Žd 1,14). Kromě nich je Duch svatý: "*Bůh je Duch*" (Jan 4,24). "*Pán je však Duch*" (2 Kor 3,17). Proto, "*kde je Duch Pána, tam je svoboda*" říká svatý Pavel (2 Kor 3,1). Duch zapřičiňuje lásku k Bohu a přináší na svět lásku. Proto se přidává do Vyznání víry: "*V ducha svatého, Pána*".

Za druhé je v něm život duše, neboť je spojen s Bohem. Avšak Bůh sám je životem duše, jako je duše životem těla. Bůh je spojen s Duchem svatým láskou, protože Bůh sám je láska a proto oživuje: "*Duch je který oživuje*" (Jan 6,64), pročez vyznáváme "*a dárce života*".

Za třetí je Duch svatý stejné podstaty s Otcem i Synem, neboť jako je Syn Slovem Otce, tak Duch svatý je láskou Otce a Syna a proto vychází od obou. Jako Slovo Boží je stejné podstaty s Otcem, tak i láska s Otcem a Synem. A proto vyznáváme "*Který z Otce, Syna vychází*". Proto je nutné, že Duch je nestvořený.

Za čtvrté je totožný s Otcem i Synem v účtě. "*Ti, kteří Boha opravdově ctí, budou ho uctívat v Duchu a v pravdě*" (Jan 4,23). "*Učte všechny národy, křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého*" (Mt19). Proto vyzýváme: "*Který je s Otcem, i Synem zároveň uctíván*".

Za páté dává najevo, že je totožný s Bohem, neboť svatí proroci mluvili o Bohu. Je jasné,

že kdyby Duch svatý nebyl Bůh, nebylo by řečeno, že proroci o něm mluvili. Ale Petr říká: "Z popudu Ducha svatého mluvili lidé, poslaní od Boha" (2Petr1,21). "Pán Bůh poslal mě i Duch jeho (Iz48,16). Proto se ve Vyznání víry říká: *kteřý mluvil skrze proroky*. Tím se vyhýbáme dvěma bludům. Předně bludu manichejských, kteří tvrdili, že Starý Zákon není od Boha. To odporuje pravdě, neboť skrze proroky mluvil Duch svatý. Také se vyhýbám bludu Priscilly a Montana, kteří říkali, že proroci nemluvili z Ducha svatého, ale jako blázni.

Pověz mi, co konkrétního ti přináší víra v Ducha svatého?

Prvním plodem je očištění od hříchů. Kdo tvoří, ten také obnovuje. Duše je stvořena Duchem svatým. Bůh koná vše Duchem svatým. Totiž Bůh svou obdivuhodnou dobrotou působí vše. "Jak by mohlo cokoli trvat, kdybys ty to nechtěl" (Mdr 11,25) Dionýsius Areopagita píše, že "božská láska jej neponechá bez potomků" (O Božích jménech,4) Je tedy vhodné, aby lidské srdce postižené hříchem bylo obnoveno Duchem svatým. "Sesíláš-li svého ducha, jsou stvořeni znovu, a tak obnovuješ tvář země" (Ž 104,30). Na tom není nic divného, že Duch očišťuje, neboť všechny hříchy jsou odpuštěny díky lásce. "Odpuštěny jsou mnohé hříchy, neboť mnoho milovala" (Lk 7,47) a "láska přikrývá všechna přestoupení" (Přisl 10,12) Také je psáno, že "láska přikryje množství hříchů"(1 Petr 4,8)

Dalším plodem je osvícení rozumu. Všechno, co známe, známe od Ducha svatého. "Přímluvce, Duch svatý, kterého pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl" (Jan 14,26) Také je psáno, že jeho přijetí "vás poučuje o všem" (1 Jan 2,27).

Třetím plodem je povzbuzení a utvrzení k zachovávání Božích příkazů, jinak bych nemiloval Boha. "Jestliže mě kdo miluje, řeč mou uchová" (Jan 14,23). Duch svatý umožňuje milovat Boha a proto povznáší. "Dám vám nové srdce a do nitra vám vložím nového ducha. Odstráním z vašeho těla srdce kamenné a dám vám srdce z masa. Vložím vám do nitra svého ducha. Učiním, že se budete řídit mými nařízeními, zachovávat moje rády a jednat podle nich (Ez 36,26).

Čtvrtým plodem Ducha svatého je posílení naděje na život věčný. Je to jako pečeť tohoto dědictví. "V něm byla i vám vtisknuta pečeť zaslíbeného Ducha svatého jako závdavek našeho dědictví" (Ef 1,13). Je jeho příbytek života věčného. Proto je lidem dán život věčný, jaký má Syn Boží. Tak se děje připodobnění se Kristu. Někteří jsou připodobnění Kristu proto, že mají ducha Kristova, kterým je Duch svatý. "Nepřijali jsme ducha otroctví, abychom se znovu báli, ale nýbrž přijali jste Ducha synovství, v němž smíme volat: Abba, Otče! Tak Boží Duch dosvědčuje našemu duchu, že jsme Boží děti" (Řím 8,15), a "protože jste synové, poslal Bůh do našich srdcí Ducha svého Syna, Ducha volajícího Abba, Otče!" (Ga 4,6).

Pátým plodem je pomoc nerozhodným a jasnější zjevení Boží vůle. "Kdo má uši k slyšení, slyš, co Duch říká církvím. Abych slyšel jako učedníci" (Iz 50,4).

Uznal bych Boha trojjedinného, ale proč pořád ke všemu přivěšuješ tu Církev? Proč chodíš do kostela? Co z toho máš?

Pojď tam se mnou a dostaneš taky!

Možná půjdu, ale řekni mi, co ti to dává?

Velmi cenné dary. Jinak si je nelze opatřit. První z nich je jednota.

Jako vidíme, že v jednom člověku je jedna duše a jedno tělo, třebaže jsou jeho údy rozdílné, tak Církev je jedno tělo s rozdílnými údy. Duch svatý je tou duší, která oživuje toto tajemné tělo. Když věřím v Ducha svatého, tak se neobejdu bez víry v obecnou Církev svatou. Proto se k Vyznání víry přidává "*svatou Církev obecnou*". Rozuměj, Církev je totéž co společenství, zkrátka rodina. Církev svatá je totožná se společenstvím věrných. Je to rodina na základě víry. A každý křesťan je článkem této Církve. Kdo žije v Církvi svaté, ten se podílí na jejích čtyřech základech. Církev je **jediná, svatá, katolická čili všeobecná, a pevná.**

Jsou přece ještě jiné církve! Tak jakápak jediná církev?

Odloučení bratři a jejich sbory se sice odchýlili od Církve, ale přesto k ní směřují. Jsou rozdělení na části, kdežto Církev je jediná: "*Jediná je holubice má, spanilá má*" (Pís 6,8).

Odkud se bere jednota Církve?

Je zapříčiněna trojím. Předně jednotou víry, neboť všichni křesťané, kteří jsou tělem Církve, mají tutéž víru: "*Prosím vás, abyste všichni byli svorní a neměli mezi sebou roztržky*" (1 Kor 1,10). Je "*jeden Bůh, jedna víra, jeden křest*" (Ef 4,10).

Za druhé je jednota Církve zapříčiněna jednotou naděje. Všichni jsou posilováni v jedné naději v přijetí do života věčného. Proto říká apoštol: "*Jedno tělo a jeden Duch, k jedné naději jste byli povoláni*" (Ef 4,4).

Za třetí je dána jednotou lásky, neboť jsou všichni spojováni v lásce Boží a v lásce vzájemné: "*Slávu, kterou jsi mi dal, dal jsem jim, aby byli jedno, jako my jsme jedno*" (Jan 17,22). Ukazuje se, že je-li něčí láska pravá, tedy jsou články se sebou navzájem sjednoceny a propojeny: "*Budme pravdiví v lásce, ať ve všem dorůstáme v Krista. On je hlava, z něho roste celé tělo, pevně spojené klouby navzájem se podpírajícími, a buduje se v lásce podle toho, jak je každé části dáno*" (Ef 4,15).

Každý musí především sloužit z milosti dané Bohem. Proto nikdo nemá být touto Církvi zavrhován ani odstrkován, protože je jen jedna jediná Církev, ve které jsou lidé spaseni, jako nemohl být nikdo spasen mimo archu Noemovu.

Jak může být Církev svatá, když jsou v ní nedokonalí lidé? Proč se omezovat jenom na tuto Církev, když jsou ještě jiné možnosti?

To vím taky, že jsou ještě jiné spolky, jenže jsou zlovolné. "*Nenávidím schůzky svévolníků*" (Ž 26,5). Zatímco tyto jsou špatné, pravá Kristova Církev je svatá. "*Boží chrám je svatý, a ten chrám jste vy*". Proto vyznávám víru v "*Církev svatou*" (1 Kor 3,17). Víra tohoto společenství je posvěcována různým způsobem.

Předně je Církev neustále posvěcována tak, že i sami věřící jsou omýváni krví Kristovou, "*jenž nás miluje a svou krví nás sprostil hříchu*" (Zj 1,5). "*Ježíš trpěl venku, za branou, aby posvětil lid svou krví*" (Žd 13,12).

Za druhé pomazáním. Jako byla Církev pomazána, tak i věřící budou pomazáni duchovně, aby byli posvěceni, jinak by nebyli křesťany. I Kristus byl takto pomazaný. Toto pomazání je milostí Ducha svatého: "*Kdo si nás posvětil*" (2 Kor 1,21). "*Posvěcení jste ve jménu Pána našeho Ježíše Krista*" (1 Kor 6,11).

Za třetí přebýváním Nejsvětější Trojice. Kdekoli přebývá Bůh, tam je svaté místo: "*Vpravdě je toto místo svaté*" (Gn 28,16). "*Tvému domu přísluší svatost*" (Ž 93,5).

Za čtvrté vzýváním Boha: *"Ty jsi Hospodine uprostřed nás a nazývají nás tvým jménem"* (Jer 14,9). Je tedy nutno se chránit po takovém posvěcení, abychom neposkvrnili svou duši, která je chrámem Božím, skrze hřích: *"Kdo ničí chrám Boží, toho zničí Bůh"* (1 Kor 3,17)

Co to znamená, že je Církev obecná?

Církev je všeobecná čili katolická v trojím smyslu.

Předně s ohledem na místo, neboť je po celém světě. *"Vaše víra ať je zvěstována po celém světě"* (Řím 1,8). *"Jděte do celého světa, hlásejte Evangelium všemu stvoření!"* (Mk 15) Odedávna byl Bůh znám pouze v Judsku, avšak nyní je znám po celém světě. Církev má pak tři části. Jedna je na zemi, další je v nebi, třetí je v očistci.

Za druhé je všeobecná, protože je tu pro všechny lidi. Žádný nesmí být odvržen, ani pán, ani otrok, ani muž, ani žena, protože *"už není muž ani žena"*(Ga 3,28).

Konečně je obecná, protože trvá v každé době. Někteří říkají, že Církev musí vydržet jen do jisté doby. To není správné. Tato Církev vznikla od časů Abela a vydrží až do konce věků: *"Hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání věků"* (Mt 28,20), ale po skonání věků věčně trvá na nebi.

Jak si vysvětlit pevnost Církve?

Církev je pevná v tom smyslu jako je dům označen pevným tehdy, pokud má především dobré základy.

Prvotním základem Církve je Kristus. *"Nikdo nemůže položit jiný základ než ten, který už je položen, a to je Ježíš Kristus"* (1 Kor 3,11). Druhotným základem jsou apoštolové a jejich učení. Proto je pevná, protože už v knize Zjevení je psáno, *"že město mělo dvanáct základů, a byla tam napsána jména dvanácti apoštolů"*. A proto je Církev nazývána apoštolskou. K pevnosti Církve je nutno také poznamenat, že jejím vrcholem je svatý Petr.

Za druhé je pevnost domu patrná, když jej zemětřesení nemůže zničit. Tak Církev nemohla být nikdy zničena ani od pronásledovatelů. Obzvláště vytrvalým pronásledováním byla více zpevněna a ti, co ji pronásledovali, odpadli. *"Kdo padne na ten kámen, roztrhne se, a na koho on padne, toho rozdrtí"* (Mt 21,44). Církev nemohla být ohrožena ani od bludů. Čím více se objevuje, tím jasněji vyniká pravda. *"Jsou to lidé se zvrácenou myslí, kteří ve víře selhali. Ale s jejich úspěchy už je konec"* (2 Tim 3,8).

Za třetí nemůže být Církev ohrožena ani od ďáblovyých úkladů. Církev je jako tvrz, ke které se utíká každý k ochraně před nepřítelem: *"Věž nejpevnější je jméno Pána"* (Přisl 18,10). Proto se ďábel snaží hlavně o její zničení, ale marně, neboť Pán praví, že *"mocnosti pekelné ji nepřemohou"* (Mt 16,18).

Za čtvrté zůstává Církev pevná i proti výpadům světa. Vedou se proti ní války, ale marně. Od vyslání učedníků Páně k hlásání Církve pevně vytrvává v pravé víře. Jinde není víra pravá nebo je směsicí četných bludů. Petrova Církev přesto ve víře vzkvétá a je očištěna od bludů. Na tom není nic divného, když Pán říká Petrovi: *"Prosil jsem za tebe, Petře, aby neupadla tvá víra"* (Lk 22,32).

Věříš snad i ve společenství svatých a možnost odpuštění hříchů?

Jako je v přirozeném těle úkon jednoho údu prospěšný pro celé tělo, tak je tomu i v těle duchovním, totiž v Církvi. A protože jsou všichni věřící jedním tělem, je všichni mají účast na dobru jednoho: *Jeden druhému sloužíme, jako jednotlivé údy.* (Řím 12,5)

Mezi jiným je třeba věřit tomu, co předávali apoštolové, že v Církvi trvá společenství dobrých či dokonalých. Proto se ve Vyznání víry uvádí *společenství svatých*. Kristus je základem pilířem mezi všemi články Církve, protože je její hlavou. *"Všechno podrobil pod jeho nohy a ustanovil jej svrchovanou hlavou církve"* (Ef 1,22). Je tedy na místě věřit, že Kristus je ve společenství se všemi křesťany, jako hlava s ostatními údy těla.

Jak se uskutečňuje toto společenství svatých?

Ve svátostech Církve. V nich je síla Kristova utrpení, přineseného k opatření milosti na odpuštění hříchů. Je ustanoveno sedm způsobů, jimiž se svátostně uskutečňuje společenství svatých.

Především je to křest. Ten je zároveň duchovní obnovou. Jako tělesný život nemůže být bez tělesného narození, tak ani život duchovní čili v milosti nemůže být bez duchovního narození. Toto narození se uskutečňuje křtem: "*Jestliže se kdo nenarodí znovu z vody a z Ducha svatého, nemůže vstoupit do Božího království*" (Jan 3,5). Jako se člověk může narodit jen jednou, tak i pokřtěn může být jen jednou. Proto se přidává "*Vyznávám jeden křest*". Moc křtu je v tom, že očišťuje ode všech hříchů, jak co do viny, tak co do trestu. Proto se ke křtu nepřipojuje žádné pokání, jakkoli by to byl těžký hříšník. A kdyby po křtu ihned zemřel, jeho prostřednictvím by vstal k věčnému životu v milosti. Proto je z moci úřadu dovoleno křtít jen kněžím, avšak v případě nouze smí křtít kdokoliv. Forma křtu zní: Já tě křtím ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého. Tato svátost nabývá moci z Kristova utrpení: "*Všichni, kteří jsme pokřtěni v Krista Ježíše, byli jsme pokřtěni v jeho smrt*" (Řím 6,3). Jako byl Kristus tři dni v hrobě, tak se uskutečňuje trojí ponoření do vody.

Druhá svátost je biřmování. Jako u toho, kdo je zrozen tělesně, jsou nezbytné schopnosti ke konání, tak duchovně zrozený potřebuje sílu Ducha svatého. Proto i apoštolové obdrželi k dosažení síly Ducha svatého po Nanebevstoupení Páně: "*Zůstaňte ve městě, dokud nebudete vyzbrojeni mocí z výsosti*" (Lk 24,49). Tato síla se nabývá svátostí biřmování. Rodiče mají dbát o to, aby jejich děti byly biřmovány, protože v biřmování se jim poskytuje velká milost. Kdo by odpadl, ztratil by více milosti jako biřmovaný než nebiřmovaný, neboť ten má více z milosti.

Třetí svátost je Eucharistie. Jako v tělesném životě potřebuje člověk od narození k dospělosti pokrm, aby byl zachován a ožívován, tak je tomu i v životě duchovním. Zde však potřebuje pokrm duchovní, a tím je tělo Kristovo: "*Jestliže nebudete jíst tělo Syna člověka a nebudete pít jeho krev, nebudete mít v sobě život*" (Jan 6,54). Podle řádu Církve musí každý křesťan aspoň jednou v roce přijmout tělo Kristovo, a to svatě a důstojně, protože je psáno: "*Kdo jí a pije nehodně* (1 Kor 11,29), totiž s vědomím smrtelného hříchu a bez svátostného usmíření, nebo k veřejnému pohoršení, ten *přijímá svůj soud*."

Čtvrtá je svátost smíření. Kdokoli by tělesně onemocněl a neměl by lék, zemřel by. To platí i v duchovním životě. Kdo onemocní hříchem, potřebuje lék k uzdravení. Tím lékem je milost, která je poskytována ve svátosti smíření: "*On ti odpouští všechny nepravosti, ze všech nemocí tě uzdravuje*" (Ž 103,3). Ve svátosti smíření musí být trojí. Předně lítost, která je bolestí za hřích s předsevzetím vyvarovat se hříchu, dále celkové vyznání hříchů, a konečně zadostiučinění, jímž je dobrý skutek.

Pátá svátost je pomazání nemocných. V tomto životě jsou mnohá ohrožení, kvůli kterým nemůže člověk vykonat úplné očištění od hříchů. Nikdo však nemůže vstoupit do života věčného, jestliže by nebyl dobře očištěn. Proto je nezbytná taková svátost, kterou by byl člověk očištěn od hříchů a vysvobozen od nepravostí a posílen na cestu do nebeského království. Touto svátostí je pomazání nemocných. Prospívá i tělesně, avšak především duchovně, protože samotná tělesná zdatnost by spásu duše nezajistila: "*Je někdo z vás nemocen? Ať zavolá starší církve, ti ať se nad ním modlí a potírají ho olejem ve jménu Páně. Modlitba víry zachrání nemocného, Pán jej pozdvihne, a dopustil-li se hříchů, bude mu odpuštěno*" (Jak 5,14).

Těmito pěti svátostmi se uděluje dokonalý život. K udělování svátostí je zapotřebí zvláštních služebníků. Proto je nezbytná šestá svátost, kněžství. Kněží udělují tyto svátosti. K tomu je důležitá Kristova moc. Díky ní jsou povoláni a vybaveni pro tuto službu, třebaže sami jsou slabí a porušitelní jako všichni lidé. "*Proto ať nás všichni pokládají za služebníky Kristovy a správce Božích tajemství*" (1 Kor 4,1).

Sedmá svátost je manželství. Když lidé žijí na světě v manželství, mohou dosáhnout

spásy.

Díky sedmeru svátostí se nám dostává odpuštění hříchů. Tak se ve Vyznání dodává: *Odpuštění hříchů*. Proto je také svěřeno apoštolům odpouštět hříchy. Věříme, že služebníci Církve, kterým je dána tato moc od apoštolů a apoštolům od Krista, mají v Církvi moc svazovat a rozsvazovat. Věříme, že Církev má plnou moc odpouštět hříchy, ale stupňovitě, totiž od papeže k ostatním služebníkům.

Myslíš, že člověk opravdu může dosáhnout takového odpuštění?

Sám od sebe jistě ne. Je nám však nám udělena nejen účast na utrpení Páně, ale také na zásluhách Kristova života. A cokoli dobrého učinili všichni svatí je sdíleno ostatním přebýváním lásce, neboť všichni jsou jedno: *"Jsem druhem všech, kteří se tě bojí a tvých ustanovení se drží"* (Ž 119,63). Kdo žije v lásce, ten má podíl na všem dobrém, jehož se dá na světě dosáhnout.

Přitom zvláště vynikají ti, kvůli kterým se děje nějaké zvláštní dobro. Jeden může přinést zadostiučinění za druhého, jak je vidět v dobrodiní, které nějaké společenství koná pro druhé. Takové společenství nás vede předně tak, že zásluhy Krista jsou sdíleny všemi, za druhé tak, že dobro jednoho je udíleno druhým. Proto ti, kdo se sami vzdalují od Církve, vzdávají se účasti na všem, co je dobré. To je větší ztráta, než ztráta jakékoliv dočasné věci. Je tu ještě jiné nebezpečí. Je jasné, že se takovým odklonem nahrává ďáblu. V Církvi nás nemůže snadno pokoušet. Pokud se ale někdo zbaví této podpory, ďábel nad ním snáze zvítězí. Když se někdo odděluje od Církve, ihned s ním ďábel cloumá také tělesně.

Máš víru a naději ve vzkříšení těla? Proč?

Duch svatý nejen oživuje Církev, jakož i duši každého z nás, ale jeho mocí budou naše těla také vykříšena. Apoštol Pavel píše o tom, *"který vzkřísí z mrtvých Ježíše Krista, našeho Pána"* (Řím 4,24), *"a jako vešla do světa smrt skrze člověka, tak vešlo i zmrtvýchvstání."* (1 Kor 15,21) A proto věřím v budoucí vzkříšení z mrtvých.

Co z toho máš?

První důsledek se týká užítku z víry ve vzkříšení, druhý se týká jakosti vzkříšení ve vztahu ke všem pokolením, třetí se týká dobra a čtvrtý zla.

Předně víra a naděje ve vzkříšení těla vede k překonání smutku, který mě skličuje kvůli smrti. Je nemožné, aby se člověk netrápil smrtí svého těla. Avšak tím, že doufá v jeho vzkříšení, je značně zmírněna bolest smrti: *"Nechceme vás, bratři, nechat v nevědomosti o údělu těch, kdo zesnuli, abyste se nermoutili jako ti, kteří nemají naději"* (1 Te 4,13).

Za druhé mě to vede k překonání strachu ze smrti. Kdyby člověk nedoufal v jiný, lepší život po smrti, smrt by pro něj bezpochyby byla strašnější. Člověk by byl více vystaven různému zlu, než by zemřel. Ale protože věřím v jiný, lepší život, proto je jasné, že se nemusím bát smrti ani ze strachu před smrti podstupovat nějaké zlo. *"Aby svou smrtí zbavil moci toho, kdo smrtí vládne, totiž ďábla a aby tak vysvobodil ty, kdo byli strachem před smrtí drženi po celý život v otroctví"* (Žid 2,14).

Za třetí víra ve vzkříšení obrací horlivost a vytrvalost k dobrým skutkům. Kdyby lidský život byl jen takový, jaký žijeme ve světě, nebylo by lidí dost vytrvalých k dobrým skutkům. Cokoli by kdo činil, bylo by nepatrné, kdyby jeho touha byla omezena tímto časem, a nemířila k věčnosti. Protože věřím, že tím, co zde konám, obracím věčná dobra ve vzkříšení, proto vytrvávám v dobrém konání: *"Máme-li naději v Kristu jen pro tento život, jsme nejubožejší z lidí"* (1 Kor 15,19).

Za čtvrté víra ve vzkříšení odvádí od zla. Jako naděje na odměnu přitahuje k dobrým skutkům, tak strach z trestu, odvádí od zla: *"Vyjdou ti, kdo činili dobré, vstanou k životu, a ti,*

kdo činili zlé, vstanou k odsouzení" (Jan 5,29).

Kdopak si to po smrti bude uvědomovat? Ostatně, jaká je tvá víra a naděje, že budeš po vzkříšení?

Ohledně toho je třeba sledovat čtyři vlastnosti.

První se týká tělesného sjednocení ve vzkříšení, neboť přece nynější tělo s masem i kostmi bude vzkříšeno. Někteří ale říkají, že toto tělo, které v tomto světě zanikne, nevstane, ale to odporuje učení Apoštolů. Svatý Pavel píše: "*Pomíjivé tělo musí totiž obléci nepomíjitelnost a smrtelné nesmrtelnost*" (1 Kor 15,53). Také v knize Job je práno, že Boží moc vzkřísí k životu stejné tělo: "*A kdyby mi i kůži sedřeli, ač zbaven masa, užřím Boha.*" (Job 15,53)

Druhá vlastnost se týká jakosti. Naše vzkříšená těla budou mít jinou jakost než mají naše stávající těla. Jako zaniknou těla svatých, tak zaniknou i těla zlých. Proto budou dobří vždy ve slávě a špatní ve věčném trestu. "*Pomíjivé tělo musí totiž obléci nepomíjivost a smrtelné nesmrtelnost*" (1 Kor 15,53). Ježto budou těla nezničitelná a nesmrtelná, nebude potřeba pokrmu ani hostin. "*Po vzkříšení se lidé nežení ani nevdávají, ale jsou jako nebeští andělé*" (Mt 22,30).

Třetí vlastnost spočívá v neporušenosti. Všichni, jak dobří tak zlí, povstaneme v celé neporušenosti, která patří k úplnému člověku. Nebudou slepí ani chromí, ani jinak postižení: "*Mrtví vstanou nezkažení*" (1 Kor 15,52). To je kvůli současné porušenosti nemožné.

Čtvrtá vlastnost se týká věku. Všichni vstaneme v dokonalém věku, tedy ve věku třiceti dvou nebo třiceti tři let. Ti, kdo k tomuto věku dosud nedospěli, by však neměli dokonalý věk, kdežto starší jej už překročili. Proto dospívajícím a dětem bude přidáno, co chybí a starší doopravdy omládnou, "*až bychom všichni dosáhli jednoty víry a poznání Syna Božího*" (Ef 4,13).

Jaké vlastnosti budou mít dobří po vzkříšení?

Dobrym se dostane zvláštní pocty. Svati budou mít oslavená těla. Toto oslavení bude mít čtyři vlastnosti.

Předně jas: "*Tehdy spravedliví zazáří jako Slunce v království svého Otce*" (Mt 13,43).

Za druhé nemožnost trpět: "*Co je zaseto v poníženosti, vstává ve slávě*" (1 Kor 15,43). "*A setře jim každou slzu s očí. A smrti již nebude, ani žalu ani nářku ani bolesti už nebude - neboť co bylo, pomínulo*" (Zj 21,4).

Za třetí pohyblivost: "*V čas Božího navštívení zazáří spravedliví a rozletí se jako jiskry po strnisku*" (Mdr 3,7).

Za čtvrté lehkost: "*Zasévá se tělo přirozené, vstává tělo duchovní*" (1 Kor 15,44) Ne, že by samo tělo bylo duchem, ale protože bude něčím úplně zduchovnělým.

A jaké vlastnosti budou mít těla zlých?

Vlastnosti zavržených budou opačné vlastnostem svatých. Budou podléhat věčnému trestu. Proto se budou vyznačovat čtyřmi špatnými vlastnostmi. Předně jejich těla budou temná. Za druhé "*Ve tváři plamenem vzplanou*" (Iz 13,8), takže jejich trest nikdy neustane, neboť oheň bude stále planout a nedohoří: "*Jejich červ neumírá, jejich oheň neuhasne*" (Iz 66,24). Za třetí budou nepohybliví, neboť tam bude duše jako v řetězech: "*Aby spoutali řetězy jejich krále*" (Iz 149,8.) Za čtvrté budou na duši i na těle zatíženi, neboť podle slov Joela "*počínají si jako dobytek ve svém hnoji*".

Když věříš ve věčný život, co to vůbec znamená?

Především to znamená, že se na konci vyplní všechny naše naděje, totiž v život věčný. Skončí víra, opírající se o znamení. Vyznáváme "Život věčný. Amen" Proti tomu mluví ten, kdo vydává duši do záhuby s tělem.

Kdyby to byla pravda, byl by člověk hloupý a ztotožňoval by se se zvířaty: "*Člověk, byť byl ve cti, nemusí mít rozum, podobá se zvířatům, jež zajdou*" (Ž 49,21). Lidská duše by se ztotožňovala s Bohem v nesmrtnosti, kdežto částečně by se smyslově ztotožňovala se zvířaty. Když tedy někdo věří, že duše zemře s tělem, odstupuje od podobnosti s Bohem a srovnává se se zvířaty. Proti tomu je psáno, že "*Bůh stvořil člověk k obrazu svému*"

V tomto článku naší víry jasně vyniká, že život je životem věčným, k tomu je nutno znát, že v životě věčném je především člověk spojen s Bohem. Neboť samotný Bůh je odměnou a cílem veškeré naší práce: "*Já jsem tvůj štít, tvá přehojná odměna.*" (Gn 15,1) Toto spojení je pak zjevné v dokonalém vidění: "*Nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však uvidíme tváří v tvář.*" (1 Kor 13,12) Také je zjevné v souhrnné chvále. Svatý Augustin píše: "*Budeme vidět, budeme milovat a budeme chválit*" (O městě Božím, 22). "*Bude v něm veselí a radost, vzdávání diků a prozpěvování*" (Iz 51,3), a to vše v dokonalé hojnosti tužeb, neboť tam bude mít každý blaženost přesahující všechny touhy a naděje. Smyslem toho je, že nikdo nemůže v tomto životě naplnit své touhy ani žádné jiné stvoření nevyplní (vše), a proto nebude hledat nic než Boha. Svatý Augustin vyznává: "*Učinil jsi nás Pane pro sebe a nepokojné je srdce naše, dokud nespočine v tobě.*" A protože svatí ve vlasti budou dokonale mít Boha, je jasné, že budou naplněny jejich touhy a k tomu přistoupí sláva. Proto říká Pán: "*Raduj se u svého Pána*" (Mt 25,21). "*Celá radost*" podle Augustina "*nesestoupí k radujícím se, ale všichni radující se vstoupí do radosti*". Žalmista zpívá: "*Až procitnu, budu se sytit tvým zjevem*" a (Ž 17,15) a "*po celý tvůj věk tě sytí dobrem*" (Ž 103,5).

Všechno příjemné tam bude přítomné. Zatoužím-li pro čemkoli příjemném, bude tam souhrn všeho příjemného, svrchované Dobro, totiž Bůh: "*Ve tvé pravici je neskonale blaho*" (Ž 16,11). Sotva zatoužím po chvále, bude tam veškerá chvála. Jen zatoužím po vládě, ať jsem laik nebo duchovní osoba, všechno to tam bude. "*A učinil je královským kněžstvem*" (Zj 5,10). "*Jak to, že je připočten k synům Božím*" (Mdr 5,5). Jakmile zatoužím po vědění, bude tam nejdokonalejší vědění, ryzí Pravda. Všechny věci přírodní, veškerou pravdu, cokoliv chceme vědět a čehokoliv chceme dosáhnout, budeme tam mít se samotným životem věčným: "*Všechno dobré mi přišlo spolu s ní*" (Mdr 7,11). "*Touha spravedlivých se plní*" (Přisl 10,24).

Další vlastnost spočívá v dokonalé bezstarostnosti. Na tomto světě není úplná bezstarostnost. Čím více kdo má, tím víc chce, tím víc se strachuje a více potřebuje. V životě věčném není žádný smutek, žádná práce, žádný strach: "*V bezpečí bude bydlet a žít klidně, beze strachu z něčeho zlého*" (Přisl 1,33).

Další vlastnost spočívá v celém blaženém společenství svatých, protože toto společenství bude nejvýše láskyhodné. Každý bude mít všechno dobro s veškerou blažeností. Každý bude milovat jiné jako sebe sama. Proto se bude radovat z dobra druhých jako ze svého. Jak bude růst veselí a radost jednoho, tak poroste i radost všech: "*Všechna spása pramení mi z tebe*" (Ž 87,7).

Když má každý člověk nesmrtnou duši, budou tedy všichni nakonec věčně žít? Zanikne nakonec i smrt?

Ne. Avšak pouze svatí budou mít věčný blažený život. Zatímco zlí budou ve věčné smrti. Budou mít právě tolik z bolesti a trestu jako dobří z radosti a slávy.

Jak bude vyplněn trest zlých?

Především odloučením od Boha a od všeho dobrého. To je trest odsouzených, kteří odpověděli nenávisť. Jejich trest je větší než trest smyslů: "*Neužitečného služebníka uvrhněte ven do temnot*" (Mt 25,30). Zatímco zlí v tomto životě trpí vnitřní temnotou, totiž hříchy, ve věčném životě budou trpět i vnější temnotou.

Za druhé budou trpět špatným svědomím: "*Vznáším proti tobě žalobu*" (Ž 50,21). "*S úzkostným pohledem si pro sebe kajícíně řeknou*" (Mdr 5,3). A přece tento trest a lkaní bude nesmyslný, protože už nebude kvůli zlobě zla, ale kvůli bolesti spravedlého trestu.

Za třetí budou trpět nesmírným trestem smyslů, totiž pekelným ohněm. Ten bude trápit duši i tělo, což je nejtěžší trest, jak říkají svatí. A budou stále umírat, ale nikdy docela nezemřou, ani nebudou moci zemřít. Proto říkám věčná smrt, protože jako mrtvý je v nejtěžším trestu, tak jsou ti, kteří jsou v pekle: "*Ženou se jako ovce do podsvětí, sama smrt je pase*" (Ž 49,15).

Za čtvrté trpí odmítnutím spásy. Kdyby jim byla dána naděje na vysvobození z trestu, jejich trest by pominul. Když jsou ale zbaveni veškeré naděje, trest se stává nejtěžším, neboť "*jejich červ neumírá, jejich oheň neuhasne*" (Iz 66,24).

Tak je jasný rozdíl mezi dobrým a špatným konáním. Dobré dílo vede k životu, špatné pak táhne k smrti. Kvůli tomu se lidé musejí často vracet k této myšlence, která je obrací k dobru a odvrací od zlého. Proto to musí být jasně představováno ve všech končinách, aby byl stále více vrván do paměti *Život věčný*, ke kterému nás přivádí Pán Ježíš Kristus, požehnaný na věky věků. Amen.

Zpracováno podle sv.Tomáše Akvinského, *Collationes super Credo in Deum* (Neapol 1273).

Co: P.Tomáš Bahounek OP

Vydává: "První sdružení přátel bl.Hyacinta Maria Cormiera OP" v Brně jako svazek č.

Ilustrations: Veronika K.Planerová III.OP, sv.Jan Křtitel, olej na plátně.

2001

Zadní obálka

Proč věříš? Co z toho máš?
Neodporuje tvoje víra rozumu?

Co ti to přináší, když vyznáváš, že Bůh je Stvořitelem všeho?

Proč věříš, že Ježíš Kristus je pravý Syn Boží?

Co z toho máš, že vyznáváš Boží vtělení? Věříš, že Kristus trpěl? A co konkrétně ti to přináší? Když Kristus sestoupil do pekel, co ty z toho máš?

Proč Kristus vstal z mrtvých zrovna třetí den, a ne dříve ani později? K čemu je ti dobré Kristovo vzkříšení a vyvýšení?

Proč chodíš do kostela? Co z toho máš?

Jak může být Církev svatá, když jsou v ní nedokonalí lidé?

Není tvoje víra strašná, když se bojíš soudu? Věříš ve vzkříšení těla? A co ti to konkrétně dává?